

PLAN DZIAŁAŃ DLA POLSKI

—
Co osiągnęliśmy i co dalej?

KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ

PLAN DZIAŁAŃ DLA POLSKI

—

Co osiągnęliśmy i co dalej?

KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Przedmowa Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego

Trzymają Państwo w ręku dokument stanowiący diagnozę strategicznych problemów i wyzwań stojących przed Polską. To dokument o Polsce widzianej w perspektywie następnych pokoleń – kolejnej dekady i kolejnego ćwierćwiecza – a nie kolejnych wyborów.

To nie tylko opis działań, które już zostały podjęte. To również podsumowanie dyskusji o kierunkach i drogach, którymi należy podążać w przyszłości, by sprostać wyzwaniom. To zarysowanie generalnego, strategicznego kierunku, w którym Polska powinna zmierzać.

„Plan Działań dla Polski” jest syntezą pięcioletniego dialogu, efektem konferencji i seminariów eksperckich organizowanych w ramach Forum Debaty Publicznej, rezultatem raportów powstałych z mojej inicjatywy oraz wynikiem licznych wizyt krajowych i zagranicznych. To także analiza doświadczeń 25 lat

wolności i samorządności Polski. Dokument obejmuje cztery strategiczne obszary, które mają swoje korzenie w formule nowoczesnego patriotyzmu.

PO PIERWSZE: RODZINA

W ostatnich latach, razem z samorządami, pracodawcami, organizacjami pozarządowymi i rządem stworzyliśmy program „Dobry Klimat dla Rodziny”. To m.in. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, dłuższe urlopy rodzicielskie i nowy system ulg na dzieci, z którego skorzysta milion rodzin i dwa miliony dzieci.

Musimy ułatwić młodym ludziom godzenie życia rodzinnego i zawodowego. Temu służy między innymi moja inicjatywa legislacyjna dotycząca nowelizacji Kodeksu Pracy. Potrzebujemy programu budowy mieszkań na wynajem o niskich czynszach. Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w programie polityki rodzinnej, który zainicjowałem, rząd prowadzi prace

nad planem wspierania budownictwa czynszowego oraz zmianą ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym, co ułatwi samorządom rozliczanie środków związanych z realizacją takich projektów.

Razem promujemy dobre rozwiązania służące rodzinom. Karta Dużej Rodziny jest przykładem lokalnego rozwiązania, które zmieniliśmy w ogólnopolski standard. W ramach konkursów „Dobry Klimat dla Rodziny” skierowanych do samorządów i pracodawców będziemy szukać kolejnych rozwiązań, które sprawią, że Polki i Polacy będą częściej podejmowali decyzje o posiadaniu dzieci, a ich wychowanie stanie się łatwiejsze.

Realizacja rekomendacji zawartych w programie „Dobry Klimat dla Rodziny” pokazała, że konieczne jest opracowanie i wdrożenie kompleksowych rozwiązań ułatwiających młodym start w dorosłe życie. Usunięcie barier, jakie napotykają młodzi ludzie u progu dorosłości, to niezbędny warunek wykorzystania potencjału „pokolenia wiedzy”.

Stoimy przed wyzwaniem odnowy solidarności międzypokoleniowej. W XXI wiek weszliśmy razem z kryzysem demograficznym, który spiętrzy problemy polskich rodzin. Musimy temu wspólnie zaradzić.

PO DRUGIE: KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI

Podstawą konkurencyjnej gospodarki jest innowacyjność. Im silniejsza będzie polska gospodarka, tym mocniejsze będą fundamenty naszej wolności i niepodległości. Dlatego musimy konsekwentnie wspierać przedsiębiorców, bo to od nich w dużej mierze zależy zamożność naszego kraju i powstawanie nowych miejsc pracy, a w konsekwencji wyższe zarobki Polek i Polaków.

Przedsiębiorcy potrzebują więcej wolności i mniej przepisów. Zaufanie do obywatela i konsekwentne upraszczanie przepisów prawa to podstawowe wytyczne dla instytucji państwa. Z tego założenia wychodzi m.in. projekt ustawy wprowadzającej zasadę in dubio pro tributario – nakazującą rozstrzyganie prawnych wątpliwości podatkowych na korzyść podatnika.

Choć Unia Europejska pozostaje dla polskich przedsiębiorców głównym rynkiem zbytu, od kilku lat otwieramy polską gospodarkę na współpracę z innowacyjnymi ośrodkami wzrostu – czyli dużymi, szybko rozwijającymi się krajami. Dlatego oficjalne wizyty, które złożyłem jako Prezydent RP w Chinach, Turcji, Korei i Japonii były okazją zarówno do sfinalizowania

kontraktów o wartości miliardów złotych, jak i do nawiązania nowych kontaktów handlowych.

W kolejnych latach, oprócz otwarcia na nowe rynki, polska gospodarka musi wzmocnić swą innowacyjność: przejść od konkutowania w oparciu o proste zasoby – takie jak niskie koszty pracy – do konkutowania opartego o nowe technologie. W tym kierunku zmierza projekt ustawy o innowacyjności, który z początkiem marca br. skierowałem do Sejmu.

Chcemy w ciągu 10 lat znaleźć się wśród 10 najbardziej innowacyjnych krajów Unii Europejskiej. Dlatego musimy dostosować programy nauczania do potrzeb przemysłu. Należy lepiej wykorzystywać efekty badań w biznesie oraz zwiększać wydatki na badania i rozwój. Konieczne jest stworzenie systemu ulg podatkowych zachęcających do inwestycji w nowe miejsca pracy dla młodych Polek i Polaków. Musimy także wykorzystać szansę, jaką dla rozwoju przemysłu stwarza program modernizacji armii. Źródłem możliwości rozwojowych Polski jest też potencjał obszarów wiejskich.

Musimy również zadbać o polski krajobraz i ład przestrzenny. To ważne, by Polska była nie tylko miejscem dobrym do pracy, ale również przyjaznym do życia, a jednocześnie przyciągającym gości z całego świata.

PO TRZECIE: BEZPIECZEŃSTWO POLSKI

Chcemy bezpiecznej Polski w bezpiecznej Europie, dlatego na straży naszego kraju musi stać silna armia. Jednocześnie jesteśmy gotowi i wolimy nieść pomoc sojusznikom, niż być tym członkiem NATO, który pomocy potrzebuje. Dlatego od kilkunastu lat prowadzimy konsekwentny program modernizacji sił zbrojnych, dzięki któremu dysponujemy m.in. samolotami F-16 czy transporterami „Rosomak”. W ostatnich pięciu latach rozpoczęliśmy tworzenie polskiej tarczy antyrakietowej oraz przenosimy akcent z polityki ekspedycyjnej na wzmocnienie zdolności obronnych, zapewniając tym samym większe pieniądze na modernizację armii.

Teraz musimy dopilnować zwiększenia polskich wydatków na obronność do co najmniej 2% PKB.

Kluczowa jest realizacja postanowień o wzmocnieniu wschodniej flanki NATO, podjętych na szczycie w Newport w 2014 r. Dotyczy to zwłaszcza ciągłej obecności wojsk Sojuszu na terytorium Polski i państw bałtyckich oraz stworzenia tzw. „szpicy NATO”. Musimy

także wyspecjalizować nasze wojska w zakresie możliwości szybkiego reagowania – niezbędnych dla kraju granicznego NATO i UE.

PO CZWARTE: WZMACNIANIE ZWIĄZKÓW Z INTEGRUJĄCYM SIĘ ŚWIATEM ZACHODU

Osiągnęliśmy strategiczny cel, jakim po 1989 roku stało się członkostwo w NATO i UE. Teraz stoimy przed wyzwaniem umacniania pozycji Polski. Dotyczy to zarówno Sojuszu Północnoatlantyckiego, UE, jak i innych organizacji międzynarodowych. Jednocześnie konieczne jest wzmocnienie siły i solidarności instytucji skupiających państwa Zachodu, tak by mogły one zwiększać bezpieczeństwo i wpływać na rozwój Polski w jak najdłuższej perspektywie. Musimy również konsekwentnie wspierać suwerenne decyzje i dążenia tych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które wybrały proeuropejski kurs – takich jak Ukraina, Gruzja i Mołdawia.

Przekonanie o potrzebie wzmocnienia więzi transatlantyckich łączących Europę ze Stanami Zjednoczonymi oznacza pełne poparcie Polski dla stworzenia wspólnej przestrzeni gospodarczej łączącej oba brzegi Atlantyku. Jej podstawą powinna stać się negocjowana właśnie umowa o Transatlantyckim Partnerstwie w dziedzinie Handlu i Inwestycji.

Ponieważ to integracja w ramach Unii Europejskiej pozostaje fundamentem przynależności Polski do świata Zachodu, powinniśmy przerwać licytację na daty wejścia do strefy euro. Żeby poważnie dyskutować o przyjęciu wspólnej waluty, musimy być do tego przygotowani. Debata o przyszłym wejściu do strefy euro musi opierać się na bilansie kosztów i korzyści. Samo spełnienie kryteriów z Maastricht będzie korzystne dla polskiej gospodarki niezależnie od przyszłych decyzji w sprawie euro.

SIŁA NOWOCZESNEGO PATRIOTYZMU

Polska to nie tylko historia. To nie tylko wspomnienie Złotego Wieku i mroku zaborów. Polska to tu i teraz. Polska to my. Mamy prawo do dumy ze swojej historii, tradycji i kultury, z osiągnięć 25 lat wolności. Jednocześnie powinniśmy pozostać otwarci na dialog i pojednanie z innymi narodami, z którymi historia dramatycznie spletała nasze losy. Także dialog w naszych polskich sprawach to nasza wspólna powinność.

Nasze dziedzictwo stanowi ważną część dorobku Europy. Polski film, teatr, muzyka, malarstwo, architektura są rozpoznawalne w świecie, są wyznacznikami naszej dumy i poczucia tożsamości.

Nowoczesny patriotyzm to Polska, która obchodzi „Święto Wolności” 4 czerwca tak jak w 2014 roku. Wówczas uroczystości 25-lecia objęły ponad 400 wydarzeń krajowych i 200 międzynarodowych, a Warszawa gościła prezydentów USA, Francji, Niemiec oraz ponad 30 innych zagranicznych delegacji. W duchu wspólnoty winniśmy kontynuować obchody narodowych rocznic – tak jak w marszu „Razem dla Niepodległej” w dniu 11 listopada.

Powinniśmy doceniać osiągnięcia ludzi kultury, sportowców, naukowców i wszystkich, którzy swoim talentem, codzienną pracą i sukcesami sprawiają, że możemy czuć dumę z naszego kraju. Jednocześnie nie zapominajmy, że wszyscy jesteśmy jego gospodarzami i, szczególnie na szczeblu samorządowym, poprzez obywatelską aktywność możemy wpływać na kształt naszego domu – Polski.

Nie pragniemy stać się tacy jak inne kraje. Zróbmy wszystko, żeby to inne kraje chciały być takie jak Polska.

Bronisław Komorowski

NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI - WOLNOŚĆ, GODNE ŻYCIE, UZNANIE ——— 9

I. RODZINA ——— 12

1. *Polityka rodzinna jako inwestycja w przyszłość* ——— 12
2. *Nowoczesna edukacja* ——— 15
3. *Godna praca – start dla młodych* ——— 16
4. *Polityka wspierająca zdrowie Polaków* ——— 18
5. *Solidarność międzypokoleniowa* ——— 19
6. *Polonia i migracje* ——— 19

II. KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI ——— 21

1. *Nowy model wzrostu – aktywizowanie przedsiębiorczości, badania i rozwój* ——— 22
2. *Polityka proeksportowa jako źródło przewagi konkurencyjnej* ——— 23
3. *Innowacyjna polityka przemysłowa* ——— 25
4. *Wzrost zaufania – poprawa jakości działania administracji i wymiaru sprawiedliwości* ——— 27
5. *Wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich* ——— 28
6. *Jakość przestrzeni życia Polaków* ——— 30

III. BEZPIECZEŃSTWO ——— 32

1. *Budowanie narodowego potencjału bezpieczeństwa* ——— 32
2. *Wzmacnianie sojuszniczego wsparcia dla Polski* ——— 34
3. *Rozwój bezpieczeństwa energetycznego kraju* ——— 35
4. *Bezpieczna cyberprzestrzeń* ——— 37
5. *Samorząd terytorialny źródłem poczucia bezpieczeństwa* ——— 38
6. *Ósrodek myśli strategicznej* ——— 39

IV. WZMACNIANIE ZWIĄZKÓW Z INTEGRUJĄCYM SIĘ ŚWIATEM ZACHODU ——— 41

1. *Sprawność instytucji i polityczna jedność Unii Europejskiej* ——— 41
2. *Pogłębianie integracji z Unią Europejską* ——— 42
3. *Plan aktywności wobec polityki wschodniej* ——— 43
4. *Wzmacnianie solidarnej Europy Środkowej* ——— 44
5. *Mocne związki transatlantyckie w sferze handlu i inwestycji* ——— 45
6. *Globalny wymiar polskiej polityki zagranicznej wraz z troską o przestrzeganie zasad porządku międzynarodowego* ——— 46

NOWOCZESNY PATRIOTYZM - WSPÓLNOTA, DIALOG, TOŻSAMOŚĆ ——— 49

1. *25-lecie Wolności* ——— 51
2. *Budowanie wspólnoty* ——— 52
3. *Dialog* ——— 52
4. *Kultura spoiwem tożsamości narodowej* ——— 53
5. *Drugie pokolenie wolności* ——— 50
6. *Sukcesy Polaków źródłem narodowej dumy* ——— 54
7. *Samorządność wartością społeczeństwa wspólnoty* ——— 54

CO JEST TERAZ NAJPILNIEJSZE? ——— 55

WYKAZ INICJATYW USTAWODAWCZYCH ——— 58

Przed nami stoi nadal ambitne zadanie układania naszych polskich spraw w kolejnym ćwierćwieczu polskiej wolności. Musimy mnożyć nasze osiągnięcia, by przekazać Drugiemu Pokoleniu Wolności bezpieczną i dobrą Polskę, by przekazać nasze umiłowanie Ojczyzny, nasze postawy patriotyczne służące przyszłości. Dlatego dziś, w dniu Narodowego Święta Niepodległości, tu na tym placu, w sercu naszego kraju, chcę podkreślić, że wzór na trwałą niepodległość Polski składa się z czterech elementów, którymi są: rodzina, konkurencyjność gospodarcza, bezpieczeństwo militarne i stopień zintegrowania Polski ze światem Zachodu.

PREZYDENT BRONISŁAW KOMOROWSKI

11 listopada 2014 roku

Warszawa, Plac Piłsudskiego

NIEPODLEGŁOŚĆ
POLSKI

—
wolność, godne życie,
uznanie

Dziś, w 25-lecie polskiej wolności i samorządności, sukces demokracji wydaje się oczywisty, dlatego im głębiej zanurzamy się w historię, tym większa jest duma z tego, co udało nam się osiągnąć. Rząd Tadeusza Mazowieckiego jako pierwszy rząd niekomunistyczny w tej części Europy podjął się reformy kraju, przyjmując na siebie ogromną odpowiedzialność w nadziei na szybką poprawę sytuacji Polski.

Odnieśliśmy sukces przede wszystkim dzięki odwadze ówczesnych reformatorów. Nie byłoby to jednak możliwe bez zaangażowania całego społeczeństwa: aktywności Polek i Polaków w ramach ruchu Solidarności, poświęcenia polskich rodzin w czasie wprowadzania trudnych reform, mądrości polskich wyborców. Zmieniliśmy nie tylko Polskę, ale także nasz kawałek świata.

Polską drogą poszli inni. Razem z narodami Europy Środkowej i Wschodniej obaliliśmy system komunistyczny w 1989 roku i razem z nimi podążaliśmy drogą ku NATO i Unii Europejskiej. Polska bezpieczna, suwerenna i konkurencyjna jest powodem do naszej narodowej dumy.

Ostatnie ćwierćwiecze pokazało, że realizacja wielkich celów i marzeń jest możliwa: mamy stabilny i zgodny z demokratycznymi regułami system polityczny, rozsądne działania uchroniły nas przed recesją, jesteśmy cenionym partnerem w ramach Unii Europejskiej i NATO. Po 25 latach przemian 71% Polaków mówi, że warto było zmieniać ustrój, 89% popiera integrację z Unią Europejską, 81% popiera przynależność do NATO.

Jednak znajdujemy się w momencie niewralgicznym. Nie brakuje społeczno-gospodarczych wyzwań wewnętrznych – jak kryzys demograficzny czy wytyczanie nowych dróg rozwoju gospodarczego w konkurencyjnym świecie. Otoczenie zewnętrzne staje się coraz bardziej złożone, niosąc nowe wyzwania dla bezpieczeństwa, o czym świadczy sytuacja za wschodnią granicą.

Jesteśmy w połowie drogi – przed nami wielkie wyzwanie, by w kolejnym ćwierćwieczu nadrobić

dystans dzielący nas od europejskich liderów. Od nas zależy, czy osiągnięcia transformacji wykorzystamy dla podnoszenia dobrobytu obywateli oraz trwałego rozwoju bezpiecznej Polski. Do tego potrzeba dobrych, mądrych i odważnych zmian. Odpowiedzialność za Polskę polega na zdolności do podejmowania decyzji z myślą o Drugim Pokoleniu Wolności. W nieustannie przyspieszającym świecie czekają nas nieuniknione zmiany cywilizacyjne, stąd konieczność wyposażenia w kompetencje przyszłości – otwartość, ustawiczne kształcenie się, uzasadnioną pewność siebie i poczucie własnej wartości. Polska już dokonała skoku cywilizacyjnego, zarówno poprzez otwarcie na świat, jak i poprzez wzrost wartości i jakości zasobów materialnych Polaków, a także szansę coraz dłuższego życia. Nie bójmy się więc. Jesteśmy w stanie sprostać także wyzwaniom przyszłości.

W tym kontekście najważniejsze pytanie brzmi: jak przekuć sukces minionego ćwierćwiecza w kolejne dekady trwałego wzrostu? Mając na uwadze ten cel, nasze działania powinny opierać się na czterech strategicznych filarach:

-
- I. RODZINA
 - II. KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI
 - III. BEZPIECZEŃSTWO
 - IV. WZMACNIANIE ZWIĄZKÓW
Z INTEGRUJĄCYM SIĘ ŚWIATEM ZACHODU
-

Zarówno rząd, samorząd, instytucje życia publicznego, media, jak i każdy z nas, obywateli – wszyscy powinniśmy w ramach tych czterech obszarów odnaleźć własne pole działania, własną odpowiedzialność. To nasz wspólny obowiązek i wyzwanie. Szczególnym obowiązkiem jest też obrona naszych dokonań w procesie transformacji przed kwestionującą je demagogią. Naszym wyzwaniem jest odważne działanie na rzecz zmiany w przyszłości.

RODZINA

PALĄCĄ KONIECZNOŚCIĄ JEST DZIŚ STWORZENIE SPRZYJAJĄCEGO KLIMATU DLA RODZINY.
PRZEŁAMANIE KRYZYSU DEMOGRAFICZNEGO TO WARUNEK ROZWOJU W PRZYSZŁOŚCI.
POLSKA POTRZEBUJE MĄDREJ POLITYKI RODZINNEJ, KTÓRA ZAPEWNI MŁODYM LUDZIOM DOBRY
START I NOWOCZESNĄ EDUKACJĘ, BĘDZIE WSPIERAĆ ZDROWIE POLAKÓW
I ZADBA O SOLIDARNOŚĆ MIĘDZYPOKOLENIOWĄ.

Wdorośle życie wkracza pokolenie Polek i Polaków, którzy urodzili się w wolnej, niepodległej Polsce. To właśnie dla nich i z nimi powinniśmy budować państwo, które pozwoli im realizować marzenia i aspiracje. To najlepszy sposób na zwiększenie potencjału i konkurencyjności kraju oraz zachęcenie młodych obywateli do pozostania w Polsce. Nowoczesna edukacja, stabilna praca, samodzielne mieszkanie oraz odpowiednie warunki do zakładania i rozwoju rodziny stanowią podstawę dobrego startu w dorosłość. Spełnienie tych warunków to niezbędny element przeciwdziałania niekorzystnym zmianom demograficznym, stanowiącym jedno z największych wyzwań dla gospodarki i społeczeństwa. Równoważenie i łagodzenie skutków tych zmian trzeba oprzeć na solidarności międzypokoleniowej, zarówno w rodzinie, jak i w skali całego społeczeństwa.

Tym zadaniom możemy sprostać poprzez:

- Politykę rodzinną rozumianą jako inwestycja w przyszłość
- Nowoczesną edukację
- Godną pracę
- Politykę wspierającą zdrowie
- Solidarność międzypokoleniową
- Politykę migracyjną, która sprzyja rozwojowi

1. Polityka rodzinna jako inwestycja w przyszłość

Obywatele – ich wiedza, umiejętności, a także zdrowie – stanowią o sile kraju. Warto wykorzystać ten rzadki w polskiej historii czas, gdy praca i wysiłek kolejnych pokoleń pozytywnie się nawarstwiają, czas gdy kolejna generacja nie musi wszystkiego zaczynać od początku.

Polacy chcą mieć dzieci, z różnych przyczyn jednak posiadają ich mniej niż planowali, a czasami wręcz rezygnują z rodzicielstwa. Od 1989 r. w Polsce rodzi się zbyt mało dzieci, by zapewnić tzw. prostą zastępowalność pokoleń. Obecnie należymy do grupy krajów o jednym z najniższych współczynników dzietności, wynoszącym zaledwie 1,3. Zwiększenie tego wskaźnika jest istotnym warunkiem dalszego rozwoju kraju. Polska potrzebuje długofalowej, stabilnej i konsekwentnej polityki sprzyjającej rodzicielstwu. Wspierając dziś potrzeby rodzicielskie młodych, zapewnimy obecnym i przyszłym pokoleniom rozwój ekonomiczny i społeczny.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Prezydent Bronisław Komorowski uczynił z polityki rodzinnej jeden z priorytetów swojej prezydentury. Program Polityki Rodzinnej Prezydenta RP „Dobry Klimat dla Rodziny” opiera się na dialogu, współpracy i szerokim konsensusie różnych podmiotów, mających wpływ na sytuację rodzin w Polsce. Jego głównymi partnerami są rząd, samorządy terytorialne i organizacje pracodawców. Prezydent Bronisław Komorowski zachęca rząd i parlament do wprowadzania konkretnych

W wyniku współpracy wprowadzona została Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny i powstało około 300 kart samorządowych.

rozwiązań o zasięgu ogólnopolskim, tworzących warunki dla zakładania i rozwoju rodziny oraz zgłasza własne inicjatywy legislacyjne. Podejmuje również działania upowszechniające najlepsze przedsięwzięcia wspierające rodziny, realizowane przez samorządy terytorialne oraz pracodawców. Zaangażowanie rozmaitych środowisk w realizację Programu Polityki Rodzinnej „Dobry Klimat dla Rodziny” przynosi już konkretne efekty.

Efektom zainicjowanej przez Prezydenta RP dyskusji nad zmianami w rozliczaniu PIT było uchwalenie przez Sejm RP nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wprowadzona zmiana umożliwia rodzinom o niskich dochodach pełne wykorzystanie ulg z tytułu wychowywania dzieci. Ma ona niebagatelne

znaczenie, ponieważ do tej pory prawie 30% rodzin nie mogło w pełni albo w części skorzystać z tych ulg, przy czym problem ten dotyczył aż 70% rodzin wielodzietnych. Ze wspomnianego rozwiązania już w tym roku skorzysta ponad milion rodzin.

Z inspiracji Prezydenta RP w 2013 roku wprowadzono zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych, umożliwiające opłacanie z budżetu państwa składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za rodziców, którzy przerwali aktywność zawodową w związku ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3. Dzięki temu rozwiązaniu osoby poświęcające się wychowaniu dzieci otrzymały prawo do emerytury. W wyniku współpracy Prezydenta RP z rządem wprowadzona została także Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny. Ponadto Prezydent Bronisław Komorowski skierował do Sejmu RP projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (tzw. ustawy rodzinnej). Jej celem jest wprowadzenie rozwiązań sprzyjających godzeniu życia zawodowego i obowiązków rodzinnych (m.in. wzmocnienie pracownika-rodzica przy ubieganiu się o elastyczną organizację czasu pracy, wprowadzenie możliwości wykorzystania części urlopu rodzicielskiego do końca roku, w którym dziecko kończy 6 lat oraz wydłużenie okresu urlopu rodzicielskiego w przypadku łączenia tego urlopu z pracą w niepełnym wymiarze, maksymalnie do 64 tygodni). Od 2013 roku polityka rodzinna jest również priorytetem rządu, czego wyraz stanowi wprowadzenie urlopów rodzicielskich, rozwiązania w postaci tzw. przedszkoli za złotówkę oraz programu darmowych podręczników szkolnych.

Bardzo ważnym partnerem w tworzeniu polityki rodzinnej są samorządy terytorialne. Dzięki dobrej współpracy samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych powstało około 300 samorządowych Kart Dużej Rodziny. Ponad 400 polskich gmin, powiatów i województw uczestniczyło w trzech edycjach konkursu dla samorządów „Dobry Klimat dla Rodziny” o Nagrodę Pary Prezydenckiej, którego celem jest upowszechnianie najlepszych rozwiązań wspierających rodziny w społeczności lokalnej. Dotychczas zgłoszono blisko 800 takich działań. Aktywność samorządów doprowadziła również do zdecydowanej poprawy w dostępie do edukacji przedszkolnej. W latach 2005-2013 odsetek dzieci w wieku 3-5 lat, uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego, wzrósł dwukrotnie w stosunku do ogółu dzieci w tej grupie wieku

i w 2014 roku wyniósł 80%. Dzięki ustawie o opiece na dziećmi w wieku do lat 3 oraz wsparciu rządu i funduszy europejskich prężnie rozwija się też sieć usług opiekuńczo-edukacyjnych dla dzieci najmłodszych – odsetek dzieci objętych tą opieką również wzrósł dwukrotnie.

W budowanie dobrego klimatu dla rodziny włączyły się organizacje pracodawców, aktywnie uczestnicząc w działaniach Prezydenta RP na rzecz upowszechniania w przedsiębiorstwach rozwiązań sprzyjających godzeniu ról zawodowych i rodzinnych.

Dzięki zaangażowaniu różnych partnerów polityka rodzinna staje się coraz bardziej kompleksowa, odpowiadając na rozmaite potrzeby młodych Polek i Polaków. Te wysiłki należy kontynuować.

CO DALEJ?

Wyzwaniem pozostaje nadal konsekwentne wdrażanie rozwiązań ułatwiających wychowywanie dzieci. Większość dzieci wychowuje się w rodzinach, w których oboje rodzice pracują w pełnym wymiarze czasu pracy. Trudności w godzeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym od lat są wskazywane jako istotny powód braku planów prokreacyjnych lub rezygnacji z ich realizacji – zgodnie z badaniami CBOS z 2013 roku. Kobiety w wieku 18-33 lata jako jedną z barier utrudniających decyzję o posiadaniu pierwszego lub kolejnego dziecka wymieniają trudności w godzeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym (22%). Co trzecia kobieta w wieku 18-33 lata i co siódma w wieku 34-45 lat nie decyduje się na dziecko z powodu konfliktu między rolami zawodowymi a rodzinnymi. Wpływ trudności w godzeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych na decyzje o posiadaniu dziecka potwierdzają również badania „Diagnoza Społeczna” z 2013 r. W pytaniu o przyczyny rezygnacji z pierwszego lub kolejnego dziecka aż 23% kobiet i tylko 15% mężczyzn wskazało na trudności w godzeniu tych ról. Jednocześnie, za najistotniejsze rozwiązanie ułatwiające godzenie ról zawodowych i rodzinnych 56% respondentów wskazało elastyczny czas pracy. Z tego względu zasadniczą sprawą jest wprowadzanie ułatwień w godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi. Praca jest podstawą stabilności rodzin, dlatego też wychowanie dziecka nie powinno być – jak to często się zdarza – przyczyną rezygnacji przez kobiety z aktywności zawodowej i utratą szans na rozwój zawodowy.

Projekt ustawy rodzinnej, który Prezydent Bronisław Komorowski skierował do Sejmu RP, tworzy podstawy upowszechniania w zakładach pracy dobrego klimatu dla rodziny. Jednak urzeczywistnienie tego zamiaru wymaga podjęcia szerokich i intensywnych działań, które zaowocują wdrożeniem w polskich przedsiębiorstwach rozwiązań sprzyjających rodzicielstwu. Działania w tym zakresie, oparte o już zawiązaną efektywną współpracę z organizacjami pracodawców, należy zintensyfikować. Zadaniem na najbliższe pięć lat jest przyspieszenie tworzenia różnorodnych form opieki nad małymi dziećmi poprzez stworzenie rynku usług opiekuńczo-edukacyjnych oraz wprowadzenie bonów opiekuńczych współfinansujących koszty opieki. Nacisk trzeba położyć również na wprowadzenie do 2017 roku, zgodnie z planami rządu, pełnej dostępności do edukacji przedszkolnej. Promowanie dobrego ojcostwa powinno wzmocnić pozytywne zmiany kulturowe związane z włączaniem się młodych ojców w opiekę nad dzieckiem. Zadania te w najbliższych 6 latach mogą być wspierane środkami europejskimi.

Dobry klimat dla rodziny powinien panować w każdej polskiej gminie, dlatego samorządy terytorialne powinny, także w przyszłości, pozostać ważnym partnerem w jego tworzeniu. Warta podkreślenia jest wielość inicjatyw realizowanych przez 400 samorządów wszystkich szczebli, uczestniczących w Konkursie o Nagrodę Pary Prezydenckiej, takich jak organizacja różnorodnych form opieki nad najmłodszymi dziećmi, upowszechnianie opieki przedszkolnej, organizacja wspomagających rozwój dzieci zajęć pozaszkolnych, wsparcie dla rodzin wielodzietnych, dbałość o współpracę międzypokoleniową, wsparcie osób starszych i wiele innych. Trzeba dalej rozwijać współpracę z samorządami terytorialnymi, inspirując, zachęcając i upowszechniając ich inicjatywy.

Samodzielne mieszkanie to dla wielu młodych ludzi niezbędna podstawa startu w dorosłość. Jego brak stanowi istotną barierę przy podejmowaniu decyzji o założeniu rodziny bądź jej powiększeniu. Obecnie około 60% młodych ludzi nie jest w stanie kupić mieszkania, nawet jeśli może liczyć na pomoc państwa. Istnieje pilna potrzeba stworzenia realnej alternatywy dla posiadania samodzielnego lokum poprzez rozwój budowy mieszkań na wynajem o umiarkowanym, regulowanym czynszu. To zadanie na najbliższe lata i bardzo ważny element Programu Polityki Rodzinnej „Dobry Klimat dla Rodziny”.

Ważnym zadaniem polityki rodzinnej jest również poprawa funkcjonowania rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi i niesamodzielnymi osobami dorosłymi. Konieczny jest rozwój systemu całościowego wsparcia w różnych fazach życia osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji w momencie pojawienia się niepełnosprawności. Należy dążyć do wdrażania rozwiązań wspierających maksymalnie możliwą samodzielność osób dotkniętych niepełnosprawnością, zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

2. Nowoczesna edukacja

Nowoczesna gospodarka i społeczeństwo stawiają nowe wyzwania dla edukacji. Kreatywność, zdolność do uczenia się przez całe życie, umiejętność pracy w zespole, korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych (tzw. kompetencje cyfrowe), aktywność obywatelska i kompetencje społeczne, a zwłaszcza umiejętność samodzielnego myślenia i twórczego działania niezbędna do rozpoczęcia pracy zawodowej to wartości, które powinna kształtować nowoczesna polska edukacja.

CO OSIĄGŃLIŚMY?

Pokolenie wolności urodzone w 1989 roku to najlepiej wykształcona generacja w naszej historii, o czym świadczą wyniki międzynarodowych badań dotyczących edukacji na poziomie średnim. Procentowy udział osób posiadających przynajmniej wykształcenie ponadgimnazjalne (liceum, technikum, itp.) w grupie wiekowej 20-24 lat jest na poziomie 112% średniej Unii Europejskiej.

Pokolenie wolności urodzone w '89 roku to najlepiej wykształcona generacja w naszej historii.

Ogromny postęp w zakresie wiedzy i umiejętności młodego pokolenia jest niewątpliwym sukcesem kolejnych rządów, konsekwentnie wprowadzających reformy systemu edukacji, począwszy od reformy przeprowadzonej

przez rząd Jerzego Buzka. Nasze sukcesy są dostrzegane przez świat, a wiedza i umiejętności młodych Polaków doceniane przez inwestorów wybierających Polskę na miejsce swojej działalności.

Według rankingu PISA w zakresie umiejętności matematycznych, umiejętności czytania i interpretacji oraz rozumowania w naukach przyrodniczych, Polska – która w 2003 roku była poniżej średniej OECD – w roku 2012 uzyskała wyniki znacznie powyżej średniej. Polscy 15-latkowie wyróżniają się także pod względem umiejętności analitycznych i praktycznych w zakresie wie-

Nowoczesna polska edukacja powinna uczyć kreatywności, umiejętności pracy w zespole i samodzielnego myślenia. Do tego potrzeba dalszych zmian w systemie edukacji oraz w szkolnictwie wyższym.

dzy o finansach. Towarzyszy temu dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego. W roku akademickim 2013/2014 kształciło się ponad 1,5 mln osób, podczas gdy w roku szkolnym 1990/1991 było to niewiele ponad 400 tys. osób. Prawie trzykrotnie – z 14,4 % w 2002 r. do 40,5 % w 2013 r. – wzrosła liczba Polaków w wieku 30-34 lata posiadających dyplom ukończenia studiów. W całej Unii Europejskiej ten wzrost wyniósł 13 punktu procentowego.

Dzięki technologii i Internetowi dostęp do wiedzy przestaje być ograniczony. Prezydent Bronisław Komorowski objął patronatem szerokie porozumienie na rzecz efektywnego wykorzystania narzędzi cyfrowych (oprogramowania, sieci internetowej, baz danych). Już teraz polscy informatycy są jednymi z najlepszych na świecie – wygrywają międzynarodowe konkursy (m.in. liczne sukcesy w konkursach dla programistów Top Coder, zwycięstwo w mistrzostwach świata w kodowaniu Hello World Open w 2014 roku, brązowy medal w czasie finału 37. Akademickich Mistrzostw Świata w Programowaniu Zespołowym w Sankt Petersburgu w 2013 roku).

CO DALEJ?

Polisce potrzebna jest debata nad zmianami, które wspierać będą rozwój nowoczesnego modelu edukacji – kształtowanej przez szkołę i różnorodne inicjatywy

edukacji pozaszkolnej, otwartej na uczniów i rodziców, wspierającej talenty i wyrównującej szanse edukacyjne młodzieży, promującej nowoczesny patriotyzm i wiedzę o bezpieczeństwie.

Ważnym kierunkiem zmian powinna być postępująca cyfryzacja edukacji. Technologie nie zastąpią nauczyciela, szkoła powinna jednak w umiejętny sposób posługiwać się językiem i narzędziami nowej rzeczywistości, w której funkcjonują już uczniowie. Edukacja cyfrowa powinna rozwijać umiejętność użytkowania sprzętu komputerowego i Internetu, podstawowe zdolności programowania, świadomość ochrony prywatności i bezpieczeństwa funkcjonowania w świecie cyfrowym. Coraz bardziej zaawansowane umiejętności młodego pokolenia mogą pogłębiać istniejącą już przepaść między pokoleniem 50+. W 2014 roku praktycznie wszystkie osoby w wieku poniżej 24. roku życia regularnie (tj. co najmniej raz w tygodniu) korzystały z komputera, podczas gdy wśród osób w wieku 55-64 lata odsetek ten wynosił 40%, a wśród osób w wieku 65-74 lata tylko 20%. Dlatego niezwykle ważna jest kwestia permanentnej edukacji starszego pokolenia oraz uświadamiania mu potrzeby korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych jako warunku aktywnego życia społecznego i zawodowego.

Ważne jest też kształtowanie, już od najmłodszych lat, postaw przedsiębiorczych. W szkołach średnich należy wprowadzić praktyczne zajęcia i staże w przedsiębiorstwach dotyczące możliwości zastosowania podstaw wiedzy ekonomicznej i matematyki finansowej. Natomiast na poziomie uczelni wyższych, szczególnie technicznych – zajęcia z przedsiębiorczości, pozyskiwania finansowania i organizacji start-upów.

Wyzwaniem na najbliższe lata pozostaje modernizacja kształcenia zawodowego, tak by zapewniało ono dobrą pracę. Niezbędna jest ścisła współpraca szkół z potencjalnymi pracodawcami, upowszechniająca kształcenie dualne poprzez łączenie edukacji z praktyczną nauką zawodu w zakładach pracy oraz ukierunkowanie kształcenia zawodowego na potrzeby rynku pracy. Mimo stosunkowo wysokiego poziomu bezrobocia, w 2014 roku prawie 1/3 pracodawców deklarowała, że nie może znaleźć odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, przy czym najtrudniej było znaleźć wykwalifikowanych robotników. Jednocześnie w III kwartale 2014 roku połowę bezrobotnych stanowiły

osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub średnim zawodowym.

Niezbędne są również działania na rzecz poprawy jakości kształcenia na poziomie wyższym – kierunki studiów i programy nauczania powinny być dostosowane do potrzeb rynku pracy. Absolwenci nie powinni mieć wątpliwości, że po ukończeniu studiów znajdą zgodne z wykształceniem, satysfakcjonujące miejsce pracy. Konieczne jest, by naszym celem była gotowość do skutecznego konkurowania o studentów polskich i zagranicznych, czego odzwierciedleniem będzie awans polskich uczelni w rankingach międzynarodowych (obecnie jedynie dwie polskie szkoły wyższe są uwzględnione w Rankingu Szanghajskim). Uczestnictwo młodych w studiach doktoranckich to nie tylko inwestowanie w kapitał intelektualny, ale i umocnienie pozycji Polski w gronie państw innowacyjnych.

3. Godna praca – start dla młodych

Wolność gospodarcza jest szansą dla przedsiębiorców na skuteczniejsze tworzenie i zwiększenie liczby miejsc pracy dla Polaków. Dobra praca opiera się na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej, dialogu, współpracy partnerów społecznych oraz solidarności. To nie tylko wymóg Konstytucji, ale konieczność wynikająca z konkurencyjności gospodarki

**Dziś ponad 85% młodych Polaków
deklaruje pozytywne nastawienie
do przedsiębiorczości. Stopa bezrobocia
rejestrowanego spada w tempie
najszybszym od 6 lat.**

XXI wieku. Tworzenie dobrych jakościowo miejsc pracy trzeba oprzeć na zwiększaniu innowacyjności naszej gospodarki. To wielkie wyzwanie. Wyczerpuje się siła konkurencyjna polskiej gospodarki oparta na wykorzystywaniu prostych zasobów. Niekorzystne zmiany demograficzne, jakie będą miały miejsce na polskim rynku pracy, trzeba kompensować poprzez dobre wykorzystanie kreatywności i wiedzy młodych ludzi oraz

doświadczenia i umiejętności starszych pracowników. Jednocześnie trzeba zadbać o przygotowanie do wymagań rynku pracy i aktywizację osób niepełnosprawnych oraz wykluczonych społecznie.

CO OSIAGNĘLIŚMY?

Dzięki członkostwu w Unii Europejskiej i dynamicznie rozwijającej się polskiej przedsiębiorczości od 2004 roku w Polsce powstało ponad 1,7 mln nowych miejsc pracy. Dziś ponad 85% młodych Polaków deklaruje pozytywne nastawienie do przedsiębiorczości. Zwiększyło się zatrudnienie we wszystkich grupach wiekowych – najszybciej, co warto podkreślić, wśród starszych pracowników (o ile w 2004 roku wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 50-74 lata wynosił ok. 51%, to w 2014 roku wzrósł do 62%). Po okresie wzrostu bezrobocia spowodowanego światowym kryzysem gospodarczym, w 2014 roku osiągnęliśmy wyraźną poprawę sytuacji na rynku pracy – stopa bezrobocia rejestrowanego spada w tempie najszybszym od 6 lat. Od 2005 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o ok. 55%.

CO DALEJ?

Polski rynek pracy musi się zmieniać, by skuteczniej budować nowe miejsca dobrej pracy dla Polaków. Konieczne jest stworzenie warunków dla dalszego rozwoju firm, inwestycji i kreowania miejsc pracy – kluczowa jest aktywność zawodowa, ograniczanie bezrobocia, tworzenie szans dla rozwoju. Szczególnie istotne jest zapewnienie lepszego startu zawodowego młodemu pokoleniu Polaków oraz staranie o to, by dla coraz większej liczby polskich rodzin praca stanowiła podstawę samodzielności ekonomicznej. Ujednolicenie rynku pracy jest nie tylko korzystne dla pracowników, ale zwiększa również efektywność gospodarki – buduje klimat wzajemnego zaufania oraz perspektywy rozwoju zawodowego pracowników i rozwoju przedsiębiorstw.

Priorytetem jest uzgodniona w dialogu społecznym głęboka reforma rynku pracy, by młodzi ludzie nie musieli czekać na godne zatrudnienie. Z jednej strony warto zadbać o jak najszybsze umożliwienie młodym znalezienia zatrudnienia, gdyż ta grupa wiekowa wciąż jest najbardziej zagrożona bezrobociem (w IV kwartale 2014 roku stopa bezrobocia osób do 24 roku życia wynosiła 22% wobec 8,1% dla ogółu). Z drugiej zaś należy dążyć, aby to zatrudnienie było stabilne i dobrej

jakości. Nie możemy akceptować utrwalania się rynku gorszej pracy, który ze szczególną siłą dotyka osoby rozpoczynające karierę zawodową, utrudniając osiągnięcie stabilizacji i samodzielności życiowej młodego pokolenia (w 2013 roku prawie 70% osób w wieku 15-24 lata zatrudnionych było w oparciu o umowy na czas określony). Zmiany powinny umożliwić szybszy i pewny start w dorosłość poprzez pracę z godnym wynagrodzeniem. Młodzi oczekują ambitnego rozwoju zawodowego oraz transparentnych zasad kariery zawodowej zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Dlatego potrzebne jest podjęcie w ramach dialogu społecznego dyskusji nad sposobami przeciwdziałania segmentacji rynku pracy.

Rozwój i sukcesy polskiej gospodarki powinny wyraźnie przekładać się na poprawę życia polskich rodzin. Praca, aktywność i indywidualna zaradność powinny tworzyć godne warunki życia. Niepokojące jest zjawisko biedy wśród pracujących, które dotyka około 10% pracujących Polaków. Potrzebny jest wspólny namysł w ramach dialogu społecznego nad przyczynami tego zjawiska i sposobami uzyskania wyraźnego postępu w jego ograniczaniu.

Głównym kierunkiem reform na rynku pracy powinien być wzrost udziału pracujących w ramach populacji. W celu ułatwienia wejścia na rynek pracy potrzebna jest dalsza deregulacja – zmniejszenie poziomu biurokracji i obciążeń na starcie. Potrzebne jest też upowszechnienie staży i praktyk w trakcie nauki zawodu i studiów, poprawa doradztwa zawodowego dla uczniów, monitorowanie karier absolwentów. Potrzebne są także inne zmiany m.in.: system podnoszenia kompetencji pracowników przez całe życie, zwiększenie opieki instytucjonalnej dla dzieci, zwiększenie efektywności publicznych służb zatrudnienia. Ogromny potencjał tkwi w lepszym zagospodarowaniu pracy dla osób zaangażowanych obecnie w produkcję rolną.

Musimy przeciwstawić się niekorzystnym trendom demograficznym poprzez stworzenie warunków dla zwiększenia zatrudnienia. Polityka wzrostu zatrudnienia wymaga szerokich i skoordynowanych działań, które ułatwią podejmowanie pracy i jej utrzymanie. Na te działania składają się: wydłużanie życia w zdrowiu poprzez politykę zdrowia publicznego, upowszechnianie kształcenia dorosłych, umożliwiający uzupełnianie i zmianę kwalifikacji zawodowych,

wdrożenie systemu ram kwalifikacji, który pozwoli na potwierdzenie umiejętności zawodowych zdobytych w drodze formalnej lub praktyki zawodowej, ułatwienia w godzeniu pracy z obowiązkami rodzinnymi, wprowadzenie rozwiązań w polityce społecznej,

W celu ułatwienia wejścia na rynek pracy potrzebna jest dalsza deregulacja – zmniejszenie poziomu biurokracji i obciążeń na starcie.

usuwających bariery zatrudnienia. Podjęcie pracy musi się opłacać, musi się przekładać na wyraźnie wyższe dochody rodzin. Odbudowa i wzmocnienie dialogu społecznego jest podstawą dobrze funkcjonującej gospodarki rynkowej, dobrze funkcjonujących przedsiębiorstw i rynku pracy.

4. Polityka wspierająca zdrowie Polaków

Zdrowie jest podstawową wartością, a prawo do zdrowia należy do katalogu podstawowych praw człowieka. Realizacja tego prawa, w stopniu gwarantującym zaspokojenie potrzeb zdrowotnych obywateli, musi być wspierana skuteczną polityką państwa.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

W okresie ostatnich 25 lat zdecydowanie poprawiło się zdrowie Polaków. Po okresie stagnacji trwającej od lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku, Polska od 1991 roku zaczęła nadrabiać szybko dystans, jaki dzielił ją od krajów zachodniej Europy. Kobiety żyją przeciętnie o 6 lat, a mężczyźni o ponad 7 lat dłużej, niż w 1991 roku.

CO DALEJ?

Polityka zdrowia publicznego to inwestycja w przyszłość Polaków i ich rodzin, bo zdrowie jest fundamentem jakości życia, rodziny i społeczeństwa. Nadal jednak Polskę dzieli dystans do większości krajów Unii Europejskiej. Problemem pozostaje duża, sięgająca 8 lat,

rozpiętość trwania życia kobiet i mężczyzn, wynikająca z ciągle wysokiej umieralności mężczyzn w wieku średnim. Charakterystycznym zjawiskiem jest też silne uzależnienie długości życia od poziomu wykształcenia. Z punktu widzenia jakości życia osób i rodzin istotne jest, aby wydłużające się życie było jak najdłuższym życiem w zdrowiu. Potrzebne są m.in. dobrze ukierunkowane i skoordynowane działania na rzecz zapobiegania chorobom, przedwczesnym zgonom i niepełnosprawności. Podniesienie poziomu zdrowia społeczeństwa wymaga zintegrowanych i skoordynowanych działań zarówno w samorządzie, jak i na poziomie rządowym. W szczególności wyzwaniem jest walka z chorobami układu krążenia oraz nowotworami, które dotyczą coraz młodszych ludzi i są najczęstszymi przyczynami zgonów Polaków.

Prezydent Bronisław Komorowski od początku swojej kadencji proponuje podjęcie prac nad ustawą o zdrowiu publicznym, wskazując, że Narodowy Program Zdrowia powinien uzyskać rangę ustawową, zapewniającą finansowanie jego zadań ze środków pu-

Potrzeby zdrowotne obywateli muszą być wspierane przez skuteczną i dobrze skoordynowaną politykę zdrowia publicznego.

blicznych. Kwestia zdrowia publicznego była przedmiotem debaty m.in. w ramach Forum Debaty Publicznej z udziałem Prezydenta RP we wrześniu 2012 roku w Pałacu Prezydenckim.

Niezbędne jest też powołanie pełnomocnika rządu ds. zdrowia publicznego, który wraz z Krajową Radą ds. Zdrowia Publicznego, działającą przy Prezesie Rady Ministrów, koordynowałby wszelkie działania na rzecz zdrowia na poziomie rządowym.

Z zadowoleniem należy odnotować powołanie pełnomocnika rządu ds. opracowania ustawy o zdrowiu publicznym jako wzmocnienie i przyspieszenie dotychczasowych prac rządu oraz przekazanie, w drugiej połowie marca, projektu ustawy o zdrowiu publicznym do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.

5. Solidarność międzypokoleniowa

Starzenie się ludności Polski wymaga położenia szczególnego nacisku na utrzymanie solidarności międzypokoleniowej. Tylko w jej ramach możliwe jest zapewnienie godnych warunków życia obecnym i przyszłym pokoleniom osób w wieku starszym.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Stabilność systemu emerytalnego polega na skutecznej ochronie przed ubóstwem oraz zapewnieniu godnych warunków życia obecnym i przyszłym emerytom. Dotychczasowe działania rządu, takie jak wprowadzenie z inspiracji Prezydenta emerytur częściowych i opłacania z budżetu państwa składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za okresy opieki nad małymi dziećmi, przełożą się na wyższe emerytury w przyszłości. Na wyższe emerytury przełoży się również objęcie składkami umów zlecenia oraz już istniejące ustawowe stopniowe podnoszenie wieku emerytalnego.

CO DALEJ?

Priorytetem jest kontynuowanie reformy systemu emerytalnego, która bez wzrostu obciążeń pokolenia pracujących Polaków zapewni w przyszłości osobom starszym dochody chroniące przed ubóstwem oraz zapewniające godne warunki życia. Należy zachęcać i inspirować do podjęcia dialogu społecznego służącego określeniu kierunków tej reformy. Powinien on dotyczyć między innymi zmian systemu dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych, by stanowiły one realną ofertę dla średnio

Powszechny, efektywny i bezpieczny system dodatkowego dobrowolnego oszczędzania na emeryturę powinien być dostępny nie tylko dla osób zamożnych.

i mniej zamożnych Polaków, systemowych rozwiązań, których celem jest ochrona przed ubóstwem przyszłych pokoleń emerytów oraz kontynuacji działań na rzecz obejmowania ubezpieczeniem społecznym wszystkich form pracy zarobkowej.

W związku ze stopniowym podnoszeniem wieku emerytalnego, warto już teraz rozważyć wprowadzenie nie tylko kryterium wieku, ale i okresu płacenia składek. Polakom potrzebny jest efektywny i bezpieczny system dodatkowego dobrowolnego oszczędzania na emeryturę, dostępny nie tylko dla osób zamożnych (tzw. III filar). Prace nad tym rozwiązaniem prowadzone są w Kancelarii Prezydenta.

Solidarność międzypokoleniowa to również tworzenie przestrzeni dla aktywności osób starszych oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji. Wymaga ona również tworzenia warunków do właściwej opieki i wsparcia dla osób niesamodzielnych w zaawansowanym wieku.

6. Polonia i migracje

18-20 mln Polaków i osób polskiego pochodzenia mieszka poza granicami kraju. To ogromny potencjał. Powinniśmy rozwijać współpracę z Polonią rozproszoną po całym świecie. W szeroko rozumianym interesie Polski jest rozwój więzi z Polakami za granicą oraz zapewnienie im możliwości zachowania tożsamości narodowej, dzielenia się dumą z naszych osiągnięć. Jednocześnie powinniśmy w pełni wykorzystać pozycję przedstawicieli polskiej diaspory poza granicami naszego kraju, szczególnie w USA i w państwach europejskich, dla osiągnięcia wspólnych sukcesów gospodarczych i naukowych. Należy spodziewać się, że rozwój gospodarczy i wzrost poziomu życia będą wpływać na stopniowe przekształcanie się Polski z kraju emigracyjnego w emigracyjno-imi-gracyjny.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Przeorientowano politykę w stosunku do Polonii i Polaków mieszkających za granicą, przyjmując priorytet dbania o ich interesy oraz oferowanie wsparcia. Ułatwiono także dostęp do polskiego rynku pracy cudzoziemskim absolwentom polskich uczelni, czyli osobom które w dużym stopniu już się zintegrowały z polskim społeczeństwem. Poprawiono również warunki udzielania pomocy uchodźcom.

W ramach współpracy z Polonią nawiązano aktywną kooperację z organizacjami jej młodych przedstawicieli, a także uruchomiono instytucje staży dla młodych polskich naukowców (Top 500 Innovators), którzy mogli korzystać z doświadczeń polskiej diaspory.

Ponadto zorganizowano Światowy Zjazd Inżynierów Polskich pod patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, funkcjonujący jako trwały mechanizm współpracy z najwybitniejszymi przedstawicielami Polonii w sferze innowacji.

CO DALEJ?

Polacy emigrowali nie tylko z obawy, że w Polsce nie znajdą pracy – emigrowali dzięki swojej energii, zapobiegliwości i pomysłowości. Szukali możliwości samo-realizacji. Wszędzie, gdzie się znaleźli, uznawani są za

Powinniśmy rozwijać współpracę z Polonią rozproszoną po całym świecie i w różnych strukturach międzynarodowych.

cenionych pracowników. Wracając, przywożą do kraju zarówno kapitał, jak też nowe pomysły, wiedzę, ważne obserwacje. W działaniach państwa trzeba uwzględnić wspieranie osób powracających i rozważających zamiar powrotu do Polski (w tym z obszarów na terenie których toczą się konflikty). Warto poszukiwać rozwiązań zachęcających do tego, by młodzi ludzie chcieli

wrócić do Polski i tu rozwijać działalność gospodarczą oraz uczestniczyć w wysoko wyspecjalizowanym rynku pracy. Warto rozważyć system zachęt przy zakładaniu działalności gospodarczej w Polsce dla Polaków, którzy legalnie pracowali zagranicą i tam płacili podatki – poprzez ulgi w zobowiązaniach podatkowych dla pierwszych lat prowadzenia firmy, jeżeli jest ona trwale obecna na rynku, np. dłużej niż trzy lata, czy wsparcie w integracji dzieci urodzonych za granicą.

Zmiany demograficzne wpływające na zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym powodują, że Polska powinna być zainteresowana sukcesywnym wzrostem udziału obcokrajowców w rynku pracy. Jednak skala zatrudnienia imigrantów powinna być uzależniona od przestrzegania zasady komplementarności. Oznacza to prowadzenie polityki, w której otwieranie się na cudzoziemców nie wpływa negatywnie na szanse znalezienia lub utrzymania zatrudnienia przez Polaków oraz nie wytwarza konkurencji płacowej na rynku pracy. Oznacza to też takie zarządzanie procesem migracji, aby osoby osiedlające się w Polsce łatwo integrowały się z polską kulturą, społeczeństwem i rynkiem pracy.

Migracje są procesami nieuchronnymi, dlatego też organy rządowe i samorządowe powinny być odpowiednio przygotowane do zarządzania procesami migracyjnymi. Ruchy migracyjne, przyjazdy do Polski, powinny zostać ujęte w określone ramy, aby to zjawisko przynosiło jak największe korzyści i jak najmniejsze ryzyko.

KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI

DLA PAŃSTWA POLSKIEGO KLUCZOWE POWINNO BYĆ WSPARCIE TEMPA TRWAŁEGO WZROSTU GOSPODARCZEGO POPRZEZ POSZERZANIE WOLNOŚCI GOSPODARCZEJ, POLITYKĘ PROEKSPORTOWĄ, INNOWACYJNĄ POLITYKĘ PRZEMYSŁOWĄ, POPRAWĘ JAKOŚCI DZIAŁANIA ADMINISTRACJI I SĄDOWNICTWA, WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU OBSZARÓW WIEJSKICH.

Wolność i niepodległość mają tym mocniejsze fundamenty, im silniejsza jest gospodarka, im szybszy rozwój ekonomiczny, im większa zamożność obywateli. W szybko zmieniającym się świecie gwarantem sukcesu jest konkurencyjna gospodarka, która jest w stanie przebić się na globalnym rynku. Polska potrzebuje przedsiębiorczości oraz motywacji młodego pokolenia, a także wiedzy i doświadczenia starszych. Zwiększona konkurencyjność umożliwi powstawanie nowych miejsc pracy i perspektywy na lepsze życie. Według prognoz w tym półwieczu polska gospodarka będzie rosła najszybciej spośród państw Unii Europejskiej. Jednak aby zagwarantować jej trwałą konkurencyjność, opartą na wiedzy i innowacjach, konieczne są precyzyjne reformy

zmieniające strukturę gospodarki. Reformy, wspierane środkami europejskimi, nie będą społecznie tak bolesne, jak te z początku lat dziewięćdziesiątych przeprowadzone w warunkach bankructwa schyłkowego PRL. Wymagają jednak odwagi. Kluczowe jest wspieranie szybkiego tempa trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez:

- Nowy model wzrostu – aktywizowanie przedsiębiorczości, badania i rozwój
- Politykę proeksportową jako źródło przewagi konkurencyjnej
- Innowacyjną politykę przemysłową
- Wzrost zaufania – poprawę jakości działania administracji i wymiaru sprawiedliwości
- Wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich
- Poprawę jakości przestrzeni życia Polaków

1. Nowy model wzrostu – aktywizowanie przedsiębiorczości, badania i rozwój

Na progu kolejnych 25 lat wolności Polska potrzebuje nowego modelu wzrostu. Bez skutecznych działań zorientowanych na podnoszenie produktywności grozi nam wpadnięcie w „pułapkę średniego dochodu”, którą jest znalezienie się pomiędzy gospodarkami słabo rozwiniętymi, opierającymi się na taniej i masowej produkcji, a państwami wysoko rozwiniętymi, bazującymi na innowacyjności, tworzeniu i stosowaniu wysokich technologii. Tymczasem naszym celem jest osiągnięcie poziomu dochodów porównywalnego ze średnią w krajach Europy Północnej, ale także podobnej jakości życia społeczeństwa. Jest to scenariusz realny, przy założeniu stopnia rozwoju o 2-2,5 punktu procentowego szybszego niż w tych krajach. Wzrost na bazie przemian z lat 90. nie będzie wystarczający.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Zdecydowane reformy z trudnego początku lat 90. przyniosły owoce. W Polsce nastąpiła niespotykana eksplozja przedsiębiorczości – w szczególności w formie mikro, małych i średnich firm, z czego ogromna część to przedsiębiorstwa rodzinne. Już teraz ok. 50% PKB pochodzi z ich działalności, stanowią miejsca pracy dla ok. 69% ogółu zatrudnionych w gospodarce przedsiębiorstw.

W pierwszych latach transformacji udało się stworzyć podstawowe instytucje, niezbędne do funkcjonowania gospodarki rynkowej, która rośnie nieprzerwanie od ponad 20 lat. Realnie mierzony PKB Polski

Z myślą o ułatwieniach dla obywateli opracowany został prezydencki projekt zmian w ordynacji podatkowej.

był w 2013 r. ponad dwukrotnie wyższy niż w 1989 r. Jest to najlepszy wynik spośród wszystkich krajów, które w ciągu minionego ćwierćwiecza przeszły przez proces transformacji gospodarczej. Stworzono ramy nowoczesnego prawa gospodarczego, powstała najbardziej dynamicznie rozwijająca się giełda papierów wartościowych w regionie, stworzono nowoczesny i stabilny system

bankowy, uruchomiono proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Stopniowa stabilizacja zaowocowała wzrostem inwestycji zagranicznych, zmieniając Polskę w najbardziej atrakcyjne miejsce do inwestowania w regionie. Inwestycje w Polsce tworzą nowe miejsca pracy – nasz kraj w 2013 r. uplasował się na 1. miejscu w Europie Środkowo-Wschodniej i 3. w Europie z liczbą ok. 14 tys. miejsc pracy stworzonych w 2013 roku dzięki bezpośrednim inwestycjom zagranicznym. To nie tylko olbrzymie środki finansowe, ale też zastrzyk know-how, metod organizacyjnych, zaawansowanych technologii.

Dzięki reformom przez 25 lat zbudowaliśmy marki odnoszące sukcesy na skalę międzynarodową. Promocja polskich marek, przedsiębiorców i przedsiębiorstw oraz wytwarzanych przez polskie firmy produktów i usług jest jednym z filarów rozwoju gospodarki, a tym samym priorytetem i ważnym elementem aktywności Prezydenta Bronisława Komorowskiego. Firmy, instytuty naukowo-badawcze, wynalazcy oraz zespoły wynalazców wnoszące szczególny wkład w budowę konkurencyjności polskiej gospodarki honorowane są przyznawaną corocznie Nagrodą Gospodarczą Prezydenta RP. Promocja polskiej marki stanowi wspólne zobowiązanie na przyszłość dla nas wszystkich.

Obowiązkiem państwa jest tworzenie lepszych warunków dla aktywności gospodarczej, inwestowania i zatrudnienia. Dlatego też przy wsparciu przedsiębiorców i ekspertów, w ramach prowadzonych w Kancelarii Prezydenta RP seminariów i spotkań, opracowany został proobywatelski projekt zmian w ordynacji podatkowej. W pierwszej kolejności ma on na celu wprowadzenie zasady, która pozwoli – w razie wątpliwości lub niejasności przepisów – rozstrzygać je na korzyść podatników. Przedłożony projekt nowelizacji ordynacji podatkowej jest ważnym krokiem ku uzdrowieniu relacji podatek – administracja.

CO DALEJ?

Polska gospodarka musi przejść od konkurowania w oparciu o wykorzystanie prostych zasobów do konkurowania polegającego na innowacjach, czyli na tworzeniu większej wartości dodanej. Czynnikiem wspierającym będzie kolejna transza środków unijnych. W latach 2014-2020 Polska otrzyma 82,5 mld euro z unijnej polityki spójności. Środki te będzie można przeznaczyć m.in. na badania naukowe i ich komercjalizację, rozwój przedsiębiorczości, kluczowe połączenia

drogowe, przyjazny środowisku transport, cyfryzację kraju czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową. Pieniądże z nowej perspektywy finansowej dają ogromną szansę, którą Polska powinna wykorzystać mądrze – w taki sposób, aby środki te trwale zwiększały konkurencyjność gospodarki.

Istotna dla konkurencyjności i innowacyjności jest także dalsza reforma szkolnictwa wyższego, w tym proces konsolidacji uczelni w pełnym poszanowaniu ich autonomii. To także problem równości w traktowaniu przez państwo wszystkich uczelni – publicznych i prywatnych.

W najbliższej perspektywie zasadniczym wyzwaniem będzie poprawa warunków dla współpracy nauki z biznesem, m.in. poprzez zmiany w ustawach regulujących funkcjonowanie uczelni i zatrudnianie pracowników naukowych. Niezbędne jest wzmocnienie związków między biznesem a środowiskiem akademickim w celu dostosowania programów nauczania do potrzeb przemysłu, a w szczególności sektora zaawansowanych

Konieczne jest zwiększenie wydatków na badania i rozwój oraz efektywniejsze wykorzystanie wyników tych badań w biznesie.

technologii. Ważne jest również lepsze wykorzystanie efektów badań w biznesie i zwiększenie wydatków ukierunkowanych na badania i rozwój (B+R) poprzez umożliwienie dostępu do źródeł finansowania typu *venture capital* oraz likwidację barier podatkowych (zachęty dla firm, by inwestowały w B+R). W tym kierunku zmierza prezydencki projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności.

Polse potrzebne jest również prawo zamówień publicznych promujące jakość, a tym samym dające impuls do inwestycji firm w nowoczesne produkty i usługi, z których sektor publiczny też korzysta (zmiany na wzór krajów nordyckich czy Estonii, Niemiec, Szwajcarii).

Jednym z niezbędnych warunków większej innowacyjności jest właściwe wykorzystanie technologii cyfrowych. Inwestycje związane z budową nowoczesnej infrastruktury informatycznej i telekomunikacyjnej,

umożliwiającej obsługę obywateli i podmiotów gospodarczych za pośrednictwem Internetu, są konieczne dla rozwoju szeroko rozumianego społeczeństwa informacyjnego, będącego czynnikiem niezbędnym do kształtowania gospodarki opartej na wiedzy.

Równie ważną rolę dla wzrostu odgrywa zdolność przedsiębiorstw do współpracy. Formuła lokalnych klastrów, współpracy przedsiębiorstw, nauki i samorządów buduje podstawy stałej przewagi konkurencyjnej.

2. Polityka proeksportowa jako źródło przewagi konkurencyjnej

Rozwój eksportu jest jednym z kluczowych czynników podnoszenia konkurencyjności polskiej gospodarki oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy. System promocji eksportu, w tym jego dywersyfikacji produktowej i geograficznej, powinien wspierać przedsiębiorstwa w poszukiwaniu nowych kierunków ekspansji i lokowaniu się na dynamicznych rynkach z ofertą o dużej zawartości krajowej wartości dodanej (np. przez opracowane w Polsce nowe technologie).

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

W ciągu minionych 25 lat poziom otwartości polskiej gospodarki znacząco wzrósł. Udział eksportu w PKB zwiększył się z niecałych 22% w 1991 roku do ok. 46% w 2013 roku. Według danych GUS w latach 1989-2012 nasz eksport, liczony w USD, wzrósł ponad 20-krotnie. Zwiększa się też stopień umiędzynarodowienia polskich firm. Udział eksporterów w populacji firm dużych i średnich przekroczył 32% w 2010 roku – największy odsetek firm eksportujących występuje w przetwórstwie przemysłowym (ok. 63%).

Obecny system promocji polskiego eksportu obejmuje instrumenty finansowe Ministerstwa Finansów i Banku Gospodarstwa Krajowego, promocyjne instrumenty wsparcia Ministerstwa Gospodarki, resortu rolnictwa i Polskiej Agencji Rozwoju i Przedsiębiorczości oraz ubezpieczenia Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych. Regionalne Centra Obsługi Inwestorów i Eksporterów tworzą krajową sieć informacji o rynkach zagranicznych dla lokalnych producentów. Wszystkie te podmioty współpracują z przedstawicielstwami handlowymi i dyplomatycznymi za granicą oraz z Dyrekcją Generalną ds. Handlu Unii Europejskiej. Ważna jest

też rola samorządu gospodarczego, odnowionego 25 lat temu – Krajowa Izba Gospodarcza oraz współpracujące z nią izby regionalne i bilateralne stanowią trwały składnik systemu promocji gospodarczej.

Wzmacnianiu konkurencyjności i nawiązywaniu nowych kontaktów gospodarczych służą organizowane w czasie wyjazdów zagranicznych Prezydenta RP lub podczas wizyt głów państw w Polsce fora i seminaria gospodarcze – od 2010 roku takich wyjazdów i wizyt zorganizowano około 270. Promocją polskich firm oraz

Wizyta w Chinach, połączona z podniesieniem wzajemnych relacji do rangi strategicznego partnerstwa, była elementem szerszego programu Prezydenta – otwarcia polskiej gospodarki na współpracę z nowymi centrami wzrostu.

wytwarzanych przez nie produktów i usług została dodatkowo wzmocniona za sprawą przywrócenia przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego formuły zapraszania przedstawicieli biznesu, udających się z zagranicznymi misjami gospodarczymi, na pokład prezydenckiego samolotu. Przełomowa wizyta Prezydenta RP w Chinach w 2011 roku, połączona z podniesieniem wzajemnych relacji do rangi strategicznego partnerstwa, była elementem szerszego prezydenckiego programu – otwarcia polskiej gospodarki na współpracę z nowymi centrami wzrostu. W ramach wizyty zorganizowano polsko-chińskie fora gospodarcze oraz inwestycyjne w Pekinie i Szanghaju. Podpisano też umowy gospodarcze, opiewające na miliardy złotych. Bezpośrednim efektem tej wizyty był także przyjazd do Polski w kwietniu 2012 roku Premiera Wen Jiabao, podczas którego zorganizowano szczyt Europa Środkowa – Chiny oraz spotkania przedsiębiorców, tworząc stały mechanizm współpracy z nowym aktywnym graczem w skali globalnej.

CO DALEJ?

Wartość dodana tworzona jest w znacznej mierze w krajach eksportujących kapitał, a zarazem koncentrujących

badawczo-rozwojowe i strategiczne działy koncernów globalnych. Dlatego w interesie państwa polskiego jest wzmocnienie firm krajowych i rozwój procesu ich umiędzynarodowienia. Strategicznym celem Polski powinien być eksport nowych technologii o wysokiej wartości dodanej. Jednym z podstawowych zadań w tym zakresie jest równoważenie wsparcia dla tradycyjnych branż, ale i torowanie ścieżek dla branż nowych technologii. W tym celu potrzebne są również zmiany instytucjonalne – powierzenie promocji eksportu i wsparcia krajowych przedsiębiorców inwestujących za granicą jednej instytucji. Powinna ona w szczególności obejmować swoimi działaniami małe i średnie przedsiębiorstwa i współdziałać z krajowymi organizacjami zrzeszającymi podmioty gospodarcze. Wsparciem dla naszej obecności gospodarczej na rynkach zagranicznych powinno być również budowanie formuły marki polskiej.

Osiągnięty w ostatnim ćwierćwieczu poziom rozwoju gospodarczego Polski, zwłaszcza naszych możliwości eksportowych, a przy tym długotrwała recesja w Unii Europejskiej oraz pogorszenie warunków w Europie Wschodniej wymagają od Polski śmielszych poszukiwań szans wzrostu za sprawą kontaktów z innymi regionami świata. Obecnie Polski eksport skoncentrowany jest na rynku unijnym (w 2013 roku ok. 75% eksportu trafiło do państw UE). Nadal charakteryzuje się zbyt niskim poziomem dywersyfikacji geograficznej w kierunku nowych biegunów wzrostu gospodarczego. Wyzwaniem jest też stosunkowo niski udział w eksporcie produktów technologicznie zaawansowanych. W ostatniej dekadzie 2/3 przyrostu eksportu wynikały ze zwiększenia sprzedaży do tych samych państw, do których cały czas wysyłaliśmy naszą produkcję, a nie ekspansji na nowe rynki (w 2012 roku eksport „starych” produktów na nowe rynki stanowił jedynie ok. 30% przyrostu eksportu, zaś eksport nowych produktów na „stare” rynki – mniej niż 4%).

Przykładem promocji polskiej przedsiębiorczości na rynku globalnym są przywoływane wizyty Prezydenta Bronisława Komorowskiego w Chinach, Korei Południowej, Japonii. Powinniśmy nadal sprzyjać rozwojowi stosunków Polski z państwami pozaeuropejskimi i stwarzaniu możliwości kontaktów gospodarczych z nowymi ośrodkami wzrostu. Celem jest intensyfikacja kontaktów z krajami Ameryki Łacińskiej, Afryki i Azji – zarówno dla zwiększenia wymiany gospodarczej, jak i celem wspierającej ją promocji naszego kraju.

Niezależnie od zadań wynikających z Konstytucji, Prezydent RP współtworzy wizerunek Polski jako kraju przywiązanego do wolności, kraju gospodarczej i kulturowej dynamiki, otwartego na świat, przyjaznego otoczeniu, twórczo uczestniczącego w przemianach współczesnej cywilizacji.

3. Innowacyjna polityka przemysłowa

Konkurencyjność polskiego przemysłu wynikać będzie ze zdolności do proinnowacyjnego rozwoju. Innowacyjna reindustrializacja wydaje się właściwą drogą do zapewnienia Polsce i Europie wzrostu gospodarczego i tworzenia dobrze płatnych miejsc pracy. Warunkiem przywrócenia dynamiki przemysłu w Europie jest konkurencyjność cen energii. Ameryka, konkurująca z nami cenami gazu w wyniku rewolucji łupkowej oraz Azja, konkurująca niższymi kosztami pracy i aktywną polityką przemysłową, stawiają przed Europą szereg wyzwań. Polityka reindustrializacji wymaga więc podjęcia zasadniczych decyzji co do kierunku działania i form wsparcia rozwoju przemysłu oraz inwestycji.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Sektor produkcji przemysłowej jest jednym z najsilniejszych motorów wzrostu gospodarczego w Polsce, tym samym ma dużą szansę na sukces w ekspansji na rynku międzynarodowym. Co piąte miejsce pracy w polskiej gospodarce przypada w przemyśle. Od 2004 roku średni roczny wzrost sektora jest znacznie wyższy od średniej w „starych” państwach UE – w Polsce wyniósł on 5% przy średniej UE-15 na poziomie 1%. Pod względem poprawy produktywności Polska zrobiła ogromne postępy, niwelując 27% różnicy w stosunku do średniej dla krajów UE-15. Sprzedana produkcja przemysłowa w Polsce, w trakcie europejskiego kryzysu w latach 2010-2013, wzrosła o ok. 20%, m.in. dzięki przemysłowi meblarskiemu, motoryzacyjnemu, wydobywczemu, chemicznemu. Był to najszybszy wzrost w UE, jednak mamy aspiracje i realne szanse, aby rozwijać się jeszcze szybciej i bardziej innowacyjnie. Potrafiłszy w Polsce utrzymać udział przemysłu w PKB – wg danych Eurostat na poziomie 24,7%, tj. wyższym niż unijna średnia (ok. 19% PKB), jednak niższym niż u naszych niektórych sąsiadów, jak np. Czechy (ok. 32%) czy Niemcy (25,5%).

Konferencja gospodarcza „Polityka przemysłowa Unii Europejskiej – gospodarczy Trójkąt Weimarski” zorganizowana pod patronatem i z inicjatywy Prezydenta RP w Krakowie w lutym 2014 roku świadczy o tym, że Polska może być liderem zmian i dawać asumpt do konstruktywnej dyskusji na temat pogłębienia praktycznych form współpracy w zakresie innowacyjnej polityki przemysłowej. Już teraz, według *Innovation Union Scoreboard*, Polska plasuje się znacznie powyżej średniej unijnej pod względem wydatków na innowacje niezwiązane z B+R w całkowitym obrocie przedsiębiorstwa, a także pod względem udziału osób posiadających

Konkurencyjność polskiego przemysłu wynikać będzie ze zdolności do innowacyjnego rozwoju.

wyższe wykształcenie w grupie wiekowej 30-34 lat oraz osób posiadających przynajmniej wykształcenie ponadgimnazjalne w grupie wiekowej 20-24 lat. Widać też silną dynamikę wzrostu w liczbie nowych marek/znaków firmowych w odniesieniu do PKB.

CO DALEJ?

Polsce potrzebna jest nowa polityka przemysłowa, sprzyjająca uzyskaniu przez przedsiębiorstwa poszczególnych sektorów wysokiej produktywności i tym samym trwałej konkurencyjności. Pomimo znacznych postępów i wyższych płac w niektórych sektorach, jak np. handel detaliczny, w 2012 roku względna produktywność siły roboczej w Polsce odpowiadała jedynie 67% średniej dla krajów „starej Unii”. Tymczasem podnoszenie produktywności jest kluczem do szybkiego wzrostu.

Prezydent Bronisław Komorowski w Krakowie w 2014 roku stwierdził, że obserwowane w Unii Europejskiej odejście od industrializacji to groźny błąd, a Unia powinna dokonać głębokiej korekty w polityce przemysłowej. Celem jest aktywne uczestnictwo w międzynarodowej wymianie w zakresie zaawansowanych technologii. Aby umożliwić dalszy wzrost produkcji przemysłowej, potrzebne jest zwiększenie jej skali poprzez konsolidację oraz wsparcie rozwoju krajowej innowacyjności (np.

w formule klastrów). Powinniśmy również działać na rzecz zwiększenia eksportu do szybko rozwijających się rynków w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej. Rozwojowi nowoczesnego przemysłu będzie też sprzyjać zmiana polityki przyciągania inwestycji zagranicznych na rzecz inwestycji w zaawansowanych obszarach produkcji i usług, restrukturyzacja tradycyjnych branż przemysłu, wzrost wydatków na B+R w sektorze prywatnym i większa komercjalizacja wyników badań.

Warunkiem dla rozwoju tradycyjnego przemysłu jest także polityka energetyczna w wymiarze Europy, która zagwarantuje trwałą i bezpieczną poziom dostaw i cen energii. Jednocześnie powinna ona zapewnić poszczególnym państwom możliwość rozwoju krajowych polityk energetycznych w oparciu o ich zasoby – w przypadku Polski o zasoby węgla kamiennego. Równoległe polityka ta powinna prowadzić do zmian w procesie

Europie potrzebna jest nowa polityka przemysłowa. Odejście od przemysłu było błędem, który powinniśmy naprawić.

produkcji energii w stronę wyższej efektywności przy niższych kosztach środowiskowych. Wsparcie produkcji energii z tradycyjnych źródeł inwestycjami w energetykę obywatelską będzie pozytywnie oddziaływało również na rzecz innowacji w sferze przemysłu (innowacyjne metody pozyskiwania energii przez obywateli w mikroskali, tj. domowe elektrownie wiatrowe czy panele słoneczne itp.).

Polscy przedsiębiorcy powinni odejść od strategii konkurowania jedynie w oparciu o niższe koszty na rzecz wysokich technologii i mocnej rodzimej marki. Konieczny jest rozwój stosunkowo nowych w Polsce sektorów, których potencjał opiera się z jednej strony na polskich atutach, z drugiej zaś na trendach kształtujących światową gospodarkę. Innowacyjne badania i projekty, które napędzają konkurencję w wyspecjalizowanych branżach, mogą wspomóc rozwój innych sektorów (np. rozwój przemysłu farmaceutycznego przełoży się na rozwój sektora chemicznego). Polska ma potencjał, by stać się europejskim centrum przemysłu

farmaceutycznego (obecnie posiadamy największy rynek w Europie Środkowej oraz 6. co do wielkości rynek UE). W ostatnim okresie również zmiany w polskim rolnictwie zmierną we właściwym kierunku, a wartość dodana produkcji żywności rośnie szybciej niż jej całkowita wielkość.

Transfer nowoczesnych technologii obronnych to możliwość rozwoju nie tylko polskiego przemysłu obronnego, ale także wielu innych sektorów produkcji niekoniecznie bezpośrednio powiązanych z obronnością. Niezbędne zakupy zbrojeniowe powinny być powiązane z inwestycjami w krajowy przemysł obronny, szczególnie w zakresie produkcji wysokich technologii, a także z budową innowacyjnych kompetencji polskiej gospodarki. Wdrożenia wynalazków i nowych rozwiązań w projektach cywilnych pomogą nam zwiększyć innowacyjność i konkurencyjność całej gospodarki.

Fundamentem dla zmian na rzecz innowacyjności przemysłu jest proinnowacyjna polityka rozwoju całego kraju. To również klucz dla powszechnego dobrobytu. Czołówka krajów w *Innovation Union Scoreboard* – Szwecja, Dania, Niemcy, Finlandia – to państwa o wysokim poziomie życia i jakości otoczenia, wysokim standardzie usług publicznych, znacznym udziale przemysłu w PKB, a także wysokim poziomie zaufania społecznego. Naszym celem powinno być znalezienie się Polski w grupie dziesięciu najbardziej innowacyjnych państw UE do 2025 roku. To wymaga koordynowania polityki innowacji na poziomie rządu we współpracy z biznesem i przedstawicielami nauki, a także skoncentrowania aktywnych działań, takich jak: zwiększenie liczby absolwentów studiów doktorskich, w tym również spoza UE; większa aktywność nauki w wymiarze międzynarodowym; zwiększenie wydatków na B+R zarówno w sektorze publicznym, ale głównie w przedsiębiorstwach; skoncentrowanie aktywności MŚP na działaniach innowacyjnych i wprowadzaniu nowych produktów, ale również zwiększenie ich współpracy z innymi firmami oraz współpracy międzynarodowej; zwiększenie liczby patentów i przychodów z ich sprzedaży oraz znaczący wzrost zatrudnienia w firmach innowacyjnych.

Ważnym działaniem na rzecz upowszechnienia innowacyjności w Polsce będzie przyjęcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności, która zapewni większy udział B+R

w przedsiębiorstwach, otwarcie uczelni wyższych na potrzeby przemysłu, a także większy udział firm w inwestowaniu w nowe pomysły technologiczne.

4. Wzrost zaufania – poprawa jakości działania administracji i wymiaru sprawiedliwości

Podstawą nowoczesnego państwa jest dobre prawo, sprawne i niezależne sądownictwo, spójne orzecznictwo oraz wysoka kultura prawna. Niezwykle ważne jest więc wspieranie efektywnego, przejrzystego funkcjonującego wymiaru sprawiedliwości. Fundamentem polskiego sukcesu gospodarczego była wolność gospodarcza. Wraz z upływem czasu przepisy stawały się jednak coraz bardziej skomplikowane i zagmatwane. Dziś niezbędne są działania zmierzające w kierunku uproszczenia i przejrzystości procedur oraz służebności aparatu państwowego wobec obywateli i przedsiębiorców. Szczególnie istotną wartością jest proces stanowienia przewidywalnego prawa, skuteczność sądów i przyjazna wobec obywateli administracja. Poprawa jakości funkcjonowania administracji z punktu widzenia obywatela powinna być jednym z zasadniczych elementów oceny skutków nowych regulacji prawnych.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Transformacja ustrojowa w Polsce umożliwiła przeprowadzenie głębokich zmian w systemie funkcjonowania prawa. W okresie 25 lat wolności uchwalono nie tylko nową Konstytucję RP, ale także szereg kodeksów i ustaw dostosowanych do zasad państwa prawnego, w którym obywatel stał się podmiotem, a jego prawa i obowiązki zostały jednoznacznie określone w przepisach. Tworzenie dobrego prawa to jednak proces, który trwa.

Polska od kilku lat awansuje w rankingu jakości otoczenia instytucjonalnego. Poprawiają się wartości wskaźników jakości rządzenia w zakresie skuteczności administracji, rządów prawa i jakości regulacji względem sąsiednich gospodarek. Według Indeksu Wolności Gospodarczej 2015 Polska awansowała z 23. na 19. miejsce w Europie. Analizując ostatnie pięć lat, nasz kraj dokonał największego postępu spośród państw europejskich. Wynik ten zawdzięczamy, m.in. poprawie wskaźników w zakresie fiskalizmu, wydatków publicznych, polityki monetarnej oraz

percepcji korupcji. Według Transparency International poziom korupcji w oparciu o opinie przedstawicieli biznesu i niezależnych ekspertów znacząco spadł – Polska awansowała z 61. (rok 2007) na 35. miejsce w gronie ok. 180 państw.

W wyniku spotkań eksperckich, organizowany przez Kancelarię Prezydenta, opracowano „Zieloną księgę – System stanowienia prawa w Polsce”. Dokument ten wskazuje na potrzebę wzmocnienia spójności

Według Indeksu Wolności Gospodarczej 2015 Polska awansowała z 23. na 19. miejsce w Europie. Analizując ostatnie pięć lat, to największy postęp spośród państw europejskich.

prawa, jego przewidywalności, wewnętrznej zgodności oraz zwiększenia partycypacji obywateli, ekspertów i organizacji społecznych w procesie oceny skutków regulacji prawnych. Celem jest wzmocnienie przekonania podmiotów gospodarczych, że obrót jest skutecznie prawnie chroniony, a ewentualne zmiany są poprzedzone rzetelną oceną skutków regulacji. W rezultacie prac prowadzonych w Kancelarii Prezydenta opracowano także – z myślą o potrzebujących darmowego wsparcia prawnego – „Zieloną Księgę – Dostęp do nieodpłatnej pozasądowej pomocy prawnej”. Dokument porusza trudny problem, jakim jest powszechny dostęp obywateli, także tych niezamożnych, do przedsądowej pomocy prawnej, obejmującej również funkcjonowanie mikroprzedsiębiorstw.

Wzmacniany przez Prezydenta RP dialog dotyczący stanowienia i stosowania prawa przekłada się na działania praktyczne. Rząd systematycznie usprawnia proces konsultowania i dokonywania oceny skutków regulacji projektów ustaw – w ostatnich miesiącach przygotowany został także projekt ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i informacji prawnej. Doceniając zaangażowanie szeregu instytucji państwowych, organizacji pozarządowych oraz samorządów radców i adwokatów, którzy przychylni się do prośby Prezydenta RP i rozszerzyli prowadzone przez siebie akcje *pro bono* w zakresie pomocy prawnej, należy stwierdzić, że dopiero

przyjęcie ustawowej regulacji będzie wypełnieniem jednego z głównych zobowiązań państwa w stosunku do swoich obywateli.

Obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ułatwienia w tym zakresie przewidują dwa prezydenckie projekty nowelizacji ustaw: o ustroju sądów powszechnych oraz o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Niezwykle ważne jest, by wyroki wydawane były przez sędziów nie tylko dobrze przygotowanych merytorycznie, lecz także posiadających odpowiednie doświadczenie. Dlatego pierwszy projekt proponuje zmiany w sposobie dochodzenia do zawodu sędziego, przywracając instytucję asesora. Drugi projekt ma na celu zwiększenie liczby orzeczeń sądów administracyjnych odnoszących się do istoty sprawy, a tym samym szybciej kończących postępowania. Sądy administracyjne będą mogły – po spełnieniu określonych warunków w treści wyroku – zobowiązać organ do wydania finalnej decyzji, jak również orzec o istnieniu lub nieistnieniu uprawnienia lub obowiązku. Mając na uwadze, że orzekanie sądowno-administracyjne często sprowadza się do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i rozpoczęcia całej procedury od nowa, taka zmiana korzystnie wpłynie na relacje obywatel-administracja i przyspieszy postępowania.

CO DALEJ?

Wymiar sprawiedliwości wymaga dalszych zmian i usprawnień. Konieczna jest daleko idąca reforma systemu prokuratury. Obecnie obowiązujący model nie przystaje do oczekiwań związanych z umacnianiem państwa prawa. Niezwykle ważną kwestią pozostaje wprowadzenie rozwiązań systemowych, które „przybliżą” prawo do obywatela. Nie można dopuścić do sytuacji wykluczenia części Polaków z możliwości pełnego korzystania z instytucji demokratycznego państwa prawa.

Egzekucja prawa powinna opierać się na racjonalnym rachunku kosztów i efektów postępowań, znacznym ich przyspieszeniu w oparciu o międzynarodowo akceptowalne normy oraz na rozwoju odrębnego, wyspecjalizowanego systemu sądownictwa gospodarczego, mediacji i arbitrażu. Jednym z kluczowych narzędzi dla takiej formuły działania państwa jest pełne wykorzystanie informatyzacji usprawniającej usługi, przepływ

danych i informacji. Prawo powinno szybciej dostosowywać się do możliwości wynikających z nowych technologii oraz inżynierii finansowej.

Procedura, praktyka i ocena funkcjonowania administracji powinna w większym stopniu wykorzystywać dobre praktyki sektora komercyjnego, w tym badania potrzeb i satysfakcji obywateli i przedsiębiorców. Niezbędna jest kontynuacja budowy internetowego systemu potwierdzania tożsamości obywateli oraz prace nad odmiejszczeniem procedur administracyjnych.

5. Wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich

Obszary wiejskie są szczególnym źródłem możliwości rozwojowych. W Polsce na terenach wiejskich żyje ok. 40% mieszkańców. Szacuje się, że obszary te odpowiadają za ok. 35% PKB kraju. Polska plasuje się w pierwszej piątce krajów pod względem powierzchni obszarów rolnych w Unii Europejskiej, a w promieniu 1000 km od naszych granic mieszka ponad 200 mln mieszkańców Unii. Dlatego też, wykorzystując przewagę konkurencyjną w zakresie rolnictwa – przy postępującej w Unii Europejskiej urbanizacji – Polska ma szansę, by pełnić rolę dostawcy żywności dla Europy. Polska wieś powinna stać się obszarem wzmoczonej aktywności gospodarczej.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Wieś stała się atrakcyjnym miejscem zamieszkania pomimo utrzymujących się niedostatków w obszarze infrastruktury. Za sprawą migracji z miast, liczba ludności wiejskiej wykazuje stałą tendencję zwykłą, choć oczywiście są obszary, które się wyludniają. Gospodarka wiejska to podmioty gospodarcze reprezentujące wszystkie trzy sektory: rolnictwo, przemysł, w tym przetwórstwo oraz usługi rynkowe i publiczne. Liczba aktywnych przedsiębiorstw w Polsce wynosi ok. 1,7 mln, z czego ok. 25% działa na obszarach wiejskich (dominującą grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa). Odsetek pracujących w rolnictwie zmniejszył się zaś z ok. 25% na początku transformacji do 12,1% w 2013 roku, w tym w rolnictwie indywidualnym do 11,1%. Ocenia się, że spośród 700 tys. gospodarstw rolnych produkujących na rynek ok. 300 tys. to silne przedsiębiorstwa decydujące o wielkości produkcji rolnej i eksportu.

Rolnictwo i przemysł spożywczy tworzą prawie 7% wartości dodanej brutto, więcej niż w państwach „starej” UE. Co najważniejsze, widoczny jest dalszy rozwój – w latach 2008-2011 pod względem wartości dodanej sektor ten rósł w tempie 9% rocznie, przy wzroście produktywności w tym okresie o 12%. W latach 2005-14 wartość eksportu artykułów rolno-spożywczych wzrosła pięciokrotnie i w roku 2014 wyniosła ok. 21,4 mld (udział w całkowitym polskim eksporcie to

**Promocja polskich produktów
spożywczych to nieodłączny element
forów gospodarczych organizowanych
przy okazji wizyt zagranicznych
Prezydenta.**

13,1%). Dzięki inwestycjom polska branża przetwórstwa spożywczego dysponuje nowoczesnym wyposażeniem linii produkcyjnych, zwłaszcza w sektorze mleczarskim, mięsnym, mrożonek, napojów.

Promocja polskich produktów spożywczych stanowi nieodłączny element forów gospodarczych, organizowanych przy okazji wizyt zagranicznych Prezydenta Bronisława Komorowskiego oraz wizyt zagranicznych gości w Polsce.

CO DALEJ?

Ważnym partnerem na rzecz rozwoju obszarów wiejskich powinny być samorządy. W Polsce jest 1563 gmin wiejskich, których działania, wspierane przez środki samorządu wojewódzkiego i rządu, będą miały kluczowe znaczenie dla realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju terenów wiejskich. Konieczne jest podjęcie działań związanych z rozwojem gospodarczym i zmianami cywilizacyjnymi na obszarach wiejskich. Z jednej strony wieś może stawać się miejscem lokowania nowych inwestycji, szczególnie opartych na innowacyjnych technologiach, niewymagających wielkich zakładów. Z drugiej strony powinna w pełni wykorzystywać swoje lokalne, naturalne potencjały, które w niektórych przypadkach zależą od bogactwa natury czy dobrych warunków rolniczych, w innych od atrakcyjności turystycznej czy też zachowania lokalnych zwyczajów, tradycji i kultury. Nie należy koncentrować się

tylko na problemach branżowych ani też rozpatrywać rozwoju wsi w oderwaniu od rozwoju ośrodków miejskich czy też metropolitalnych. Do kwestii, które mogą i powinny stać się dźwignią rozwoju obszarów wiejskich, zaliczyć należy: transport publiczny, Internet szerokopasmowy wraz z programem szkoleń, odpowiednią strukturę usług dla gospodarstw domowych (np. energetyka obywatelska czy system gospodarowania odpadami dopasowany do warunków wiejskich), system szkolnictwa i kursów zawodowych, uruchomienie mikrostraf aktywności gospodarczej, wzmacnianie systemu finansowania rozwoju lokalnego przez banki spółdzielcze oraz regionalne fundusze rozwoju, działania na rzecz wspierania kultury i tożsamości lokalnej społeczności oraz rozwój rynków lokalnych. Niebagatelne znaczenie mają także dalsze przemiany w rolnictwie, polegające zarówno na koniecznym wzroście produktywności branży rolnej, jak też zwiększaniu powierzchni gospodarstw. Ważną do odegrania rolę ma sektor spółdzielczości oraz wszelkie formy integracji producentów rolnych – zarówno integracja pozioma (grupy producentów), jak i pionowa (współpraca rolników z przetwórcami i handlowcami). Tworzenie silnych ekonomicznie gospodarstw towarowych musi być wsparte rozwiązaniami pozwalającymi licznej grupie rolników, posiadających niewielkie gospodarstwa, na przekwalifikowanie się lub rozwijanie drobnego przetwórstwa w ramach tzw. sprzedaży bezpośredniej.

Pomimo korzystnych warunków naturalnych i nowych inwestycji, Polska wciąż nie jest liderem w sektorze przetwórstwa spożywczego. Niska produktywność polskiego rolnictwa – przeciętne plony z 1ha dla

**Polska ma szansę awansować do roli
jednego z głównych dostawców żywności
dla Europy, a obszary wiejskie stać
się miejscem intensywnego rozwoju
gospodarczego.**

głównych upraw są o ok. 40% niższe niż np. w Niemczech – i niska wartość dodana produktów wskazują na potrzebę dalszych przekształceń strukturalnych. Rolnictwo powinno stać się wizytówką Polski – powinniśmy konkurować jakością i eksplorować nowe rynki

zagraniczne. Polskie przetwórstwo spożywcze powinno rozwinąć się na większą skalę poprzez specjalizację w produktach wyżej przetworzonych i wprowadzenie innowacji przy zachowaniu najwyższych standardów jakościowych. Konieczne jest przyspieszenie procesów modernizacyjnych na polskiej wsi z wykorzystaniem istniejących mechanizmów dodatkowego europejskiego zasilania, lecz także w oparciu o krajowe zasoby.

6. Jakość przestrzeni życia Polaków

Na jakość przestrzeni życia składa się zarówno jakość naszego mieszkania, dostępność usług, transportu i komunikacji, architektura budynków, standard naszego miejsca pracy, jak i urządzenie parków czy terenów sportowych. Patrząc zaś szerzej – to także jakość środowiska przyrodniczego. Stan krajobrazu i architektury mówi wiele o społeczeństwie i jego cywilizacyjnym poziomie, a także o stanie państwa i prawa. Gospodarka przestrzenna to również ważny czynnik budowania konkurencyjności gospodarki. Dlatego tak istotny jest obywatelski zakres wpływu na to, co dzieje się w szeroko rozumianym otoczeniu.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

Jesteśmy świadkami szybko wzrastającej świadomości społecznej oraz potrzeby dyskusji i podjęcia konkretnych działań dotyczących jakości krajobrazu miejskiego i otwartego. Badania CBOS z grudnia 2014 roku pokazały, że 91,3% Polaków interesuje się tym, jak wygląda przestrzeń publiczna, w której żyją. Prawie wszyscy akceptują stwierdzenie, że lepiej się pracuje, jeśli miejsce pracy ładnie wygląda (98,5%), a ponadto – że estetyczna zabudowa i otoczenie sprawiają, iż ludzie lepiej się czują (97,8% wskazań). Zdecydowana większość badanych (81,4%) opowiada się za ograniczeniem umieszczania reklam w rejonach o unikatowym krajobrazie, takich jak Mazury, Podhale czy Bieszczady. Blisko trzy czwarte respondentów (71,1%) wprowadziłoby tego typu ograniczenia w śródmieściach miast, a ponad połowa (54,9%) uważa, że restrykcjami takimi powinny być objęte trasy wzdłuż dróg publicznych poza obszarem zabudowanym. 65% Polaków twierdzi, że obiekty wyróżniające się w krajobrazie (np. maszty telefonii komórkowej, silosy, kominy itp.) szpecą przestrzeń. Zakazu ich lokowania na terenach cennych krajobrazowo domaga się 76,1% badanych.

Temat jakości przestrzeni publicznej i ochrony krajobrazu coraz częściej poruszany jest w debatach publicznych. Przybywa konkursów w rodzaju „Życie w architekturze”, „Konkurs na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną”, które promują i nagradzają zrewitalizowane przestrzenie i dostosowywanie ich do potrzeb mieszkańców. W przestrzeni publicznej mocno zaznaczają się nowe inicjatywy na rzecz zaangażowania mieszkańców – np. budżet obywatelski. Rośnie poziom technologiczny polskiego budownictwa oraz poziom artystyczny polskiej architektury – pojedyncze obiekty otrzymują prestiżowe międzynarodowe nagrody. Budujemy więcej i lepiej. Niezbędne są jednak zmiany legislacyjne, aby móc pogodzić potrzebę rozwoju inwestycyjnego z ochroną i racjonalnym kształtowaniem istniejącego krajobrazu.

W 2013 roku Prezydent RP skierował do Sejmu projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Zaproponowane tam rozwiązania mają nie dopuścić do tego,

Potrzebne są zmiany legislacyjne i nowy sposób myślenia o przestrzeni jako o strategicznym zasobie i o gospodarce przestrzennej jako części polityki rozwojowej państwa.

by w imię doraźnych interesów następowała nieodwracalna destrukcja polskiego krajobrazu. Projekt ustawy daje możliwość racjonalnego przekształcenia wyglądu przestrzeni miast i ich otoczenia, w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Ponadto, z inspiracji Prezydenta RP, zespół niezależnych ekspertów opracował Raport „Przestrzeń życia Polaków”, który diagnozuje stan polskiej przestrzeni publicznej i rekomenduje konkretne rozwiązania legislacyjne.

CO DALEJ?

Potrzebny jest nowy, szerszy sposób myślenia o przestrzeni jako o strategicznym zasobie i o gospodarce przestrzennej jako części polityki rozwojowej państwa. Konieczna jest efektywna współpraca środowisk odpowiedzialnych za kształt i jakość przestrzeni

publicznej, a szczególnie wzmocnienie prawnych możliwości działania gmin. Właściwa edukacja jest niezbędna dla wzrostu świadomości Polaków co do wartości otaczającego krajobrazu i jego wpływu na jakość życia codziennego. Potrzebna jest debata mająca na celu uświadamianie gospodarczego znaczenia jakości przestrzeni publicznej, jak również zachęcenie samorządów, instytucji naukowych oraz organizacji pozarządowych do współpracy w tym zakresie. Niezbędna jest nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Poprawa stanu

polskiej przestrzeni to jednak proces wymagający kompleksowego podejścia i korekty szeregu aktów prawnych, które po zmianach winny umożliwić: wyposażenie gmin w prawo uchwalania lokalnych przepisów urbanistycznych, rozszerzenie katalogu inwestycji celu publicznego, podjęcie działań ograniczających nadmierne i nieuzasadnione przeznaczanie terenów w miejscowych planach pod zabudowę oraz stworzenie prawnych podstaw rewitalizacji – zarówno dla obszarów przemysłowych miast i ich śródmieści, ale także dla obszarów wsi polskiej.

BEZPIECZEŃSTWO

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI ZWIĄZANE JEST ZE WZROSTEM NARODOWEGO POTENCJAŁU W DZIEDZINIE OBRONNOŚCI I WZMOCNIENIEM POZYCJI MIĘDZYNARODOWEJ, A TAKŻE Z ROZWOJEM GOSPODARCZYM I ZAMOŻNOŚCIĄ OBYWATELI. DZIŚ W WARUNKACH POGARSZAJĄCEGO SIĘ STANU BEZPIECZEŃSTWA WIDAĆ, JAK SŁUSZNE BYŁY DECYZJE ZAKOTWICZAJĄCE POLSKĘ W NATO I UE.

Nasze cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa oraz sposoby ich osiągnięcia definiujemy stosownie do zmieniających się warunków. System bezpieczeństwa narodowego wymaga przekształceń, zmieniających zwłaszcza do jego integracji. W perspektywie kolejnych 25 lat celem jest zapewnienie bezpieczeństwa Polski poprzez utrzymywanie i ciągle doskonalenie niezawodnego, zintegrowanego i nowoczesnego narodowego potencjału obronnego. W interesie polskiego bezpieczeństwa jest też optymalne wykorzystanie członkostwa w międzynarodowych systemach bezpieczeństwa. Aby zapewnić Polsce trwałe i wielowymiarowe bezpieczeństwo potrzebne są działania w zakresie:

- Budowania narodowego potencjału bezpieczeństwa
- Zapewnienia sojuszniczego wsparcia dla Polski

- Rozwoju bezpieczeństwa energetycznego kraju
- Bezpiecznej cyberprzestrzeni
- Samorządu terytorialnego rozumianego jako źródło poczucia bezpieczeństwa
- Pogłębionego dialogu strategicznego – ośrodek myśli strategicznej

1. Budowanie narodowego potencjału bezpieczeństwa

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli, zgodnie z art. 5 Konstytucji RP, wymaga zarówno stałego budowania narodowego potencjału bezpieczeństwa, obrony i odstraszania, jak i zdolności do współdziałania z sojusznikami w sytuacjach zdefiniowanych

zobowiązaniami zbiorowej obrony oraz w ramach misji reagowania kryzysowego.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Ostatnie 25 lat to stały proces umacniania bezpieczeństwa narodowego. Osiągnęliśmy najważniejszy cel, jakim było wejście Polski do zachodnich systemów bezpieczeństwa: NATO i UE. Stopniowo umacniając pozycję w tych strukturach, odpowiadającą naszym interesom narodowym i celom w dziedzinie bezpieczeństwa, rozbudowujemy także nasz potencjał strategiczny. Działając w tym

**Dzięki zgodzie osiągnęliśmy
najważniejszy cel, jakim było wejście
Polski do zachodnich systemów
bezpieczeństwa: NATO i UE.
Ustaliliśmy również wieloletnią
zasadę wyznaczania nie mniej niż
1,95% PKB na obronność.**

duchu, a także uwzględniając zmianę warunków bezpieczeństwa w Europie, na wniosek Prezydenta RP Polska przeniosła strategiczne priorytety z udziału w misjach ekspedycyjnych na zadania związane z zapewnianiem bezpośredniego bezpieczeństwa państwa, a tym samym terytorium Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Potencjał obronny, w tym możliwości bojowe Sił Zbrojnych RP, jest systematycznie wzmacniany. Przyjęcie 25 maja 2001 r. ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, w czasach kiedy ministrem obrony narodowej był Bronisław Komorowski, rozpoczęło kolejny etap procesu transformacji sił zbrojnych. Ustawa wprowadziła nowe systemowe rozwiązanie corocznego przeznaczania na obronność nie mniej niż 1,95% PKB z budżetu państwa, stanowiąc przykład dla innych sojuszników NATO w Europie.

Dzięki profesjonalizacji i transformacji Sił Zbrojnych RP zwiększyły się ich zdolności operacyjne, których poprawa w ostatnich latach wpłynęła pozytywnie na poziom polskich ambicji strategicznych. Z inicjatywy Prezydenta RP przyjęto ustawę gwarantującą odpowiednie nakłady finansowe na budowę najbardziej dziś pilnego programu modernizacyjnego – systemu obrony

powietrznej, w tym przeciwrakietowej. Zreformowany został także system kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Rozdzielono strategiczne funkcje planowania, dowodzenia ogólnego i dowodzenia operacyjnego, usprawniając w efekcie funkcjonowanie oraz działanie Sił Zbrojnych RP. Zmniejszyła się liczba centralnych organów dowodzenia i planowania – z siedmiu do trzech – co znacznie uprościło dowodzenie wojskami oraz obniżyło koszty funkcjonowania całego systemu. Zapewnione zostało również, niezmiernie istotne we współczesnych warunkach, połączone szkolenie różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk oraz ich przygotowanie do prowadzenia operacji połączonych. W ślad za tymi zmianami, z inicjatywy Prezydenta RP, przyjęta została ustawa usprawniająca kierowanie obroną państwa w czasie wojny. W dobie narastającego kryzysu bezpieczeństwa w Europie, związanego z konfliktem na wschodzie kontynentu, reforma ta nabrała priorytetowego znaczenia.

Rozwijając zdolności z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa antyterrorystycznego, Polska znacząco wzmocniła narodowy potencjał ochronny. Osiągnęliśmy także wymierny wzrost możliwości potencjału gospodarczego i społecznego w zakresie wsparcia bezpieczeństwa informacyjnego, edukacyjnego, naukowo-technicznego, energetycznego, finansowego, infrastrukturalnego czy materiałowego. Tymi działaniami zapoczątkowaliśmy budowę zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, zdolnego do działania w wymiarze kompleksowym.

Ważnym osiągnięciem jest także rozwój, doskonalenie i utrwalanie narodowej świadomości strategicznej, w tym zwłaszcza obywatelskiego myślenia o bezpieczeństwie. Szczególnym tego wyrazem jest Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, przeprowadzony po raz pierwszy w Polsce w latach 2010-2012 z inicjatywy Prezydenta Bronisława Komorowskiego. Efektem tych prac była Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP. Na podstawie rezultatów Przeglądu opracowana została także Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP, zatwierdzona przez Prezydenta w listopadzie 2014 roku. Problemom bezpieczeństwa państwa poświęcano regularne spotkania Rady Bezpieczeństwa Narodowego.

CO DALEJ?

Wyzwaniem na nadchodzące lata jest dalsze umacnianie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa,

prawne i organizacyjne zapewnienie ponadresortowej koordynacji różnych dziedzin bezpieczeństwa narodowego – militarnego i niemilitarnego, zewnętrznego i wewnętrznego, ogólnopolskiego i lokalnego, a zwłaszcza kwestii reagowania obronnego i zarządzania kryzysowego. Szczególne znaczenie będzie miała kontynuacja prac nad doskonaleniem systemu kierowania obroną państwa w czasie wojny i wdrożenie przyjętych rozwiązań ustawowych polegających m.in. na zapewnieniu ciągłości kierowania państwem w czasie pokoju, kryzysu i wojny, a także możliwości przygo-

Dla modernizacji wojska ważne będzie zwiększenie od 2016 r. budżetu obronnego do co najmniej 2% PKB.

towania z wyprzedzeniem kandydata na Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych. Niezbędne będzie wyposażenie organów władzy w nowoczesną infrastrukturę kierowania, w tym techniczną (łączności) i transportową, oraz zgranie – poprzez ćwiczenia – wszystkich ogniw systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym. Konieczna będzie kontynuacja profesjonalizacji kadrowej i modernizacji technicznej operacyjnych ogniw systemu bezpieczeństwa narodowego: sił zbrojnych, służb i straży. Szczególne znaczenie będzie miała realizacja priorytetowych programów modernizacji technicznej sił zbrojnych, zwłaszcza zbudowanie skutecznego systemu obrony powietrznej, w tym przeciwrakietowej. Ważnym zadaniem będzie zapewnienie przygotowań obronnych poprzez rozwój powszechnej edukacji na rzecz bezpieczeństwa oraz wykorzystanie potencjału organizacji proobronnych, a także indywidualnej aktywności obywatelskiej, przy współpracy z władzami samorządowymi.

2. Wzmacnianie sojuszniczego wsparcia dla Polski

Członkostwo Polski w Sojuszu Północnoatlantyckim oraz Unii Europejskiej, a także strategiczna współpraca z USA, wzmacniają narodowy potencjał bezpieczeństwa,

tworząc jego zewnętrzne filary. NATO stanowi najważniejszą formę polityczno-wojskowej współpracy Polski z sojusznikami. UE wspiera pozamilitarne bezpieczeństwo i rozwój społeczno-gospodarczy Polski oraz umacnia jej pozycję na świecie.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Członkostwo w euroatlantyckich i europejskich strukturach współpracy i współdziałania w sferze bezpieczeństwa to jeden z najważniejszych elementów dorobku 25 lat polskiej wolności. W sferze współpracy sojuszniczej Polska koncentrowała się w tym okresie na działaniach służących konsolidacji NATO wokół funkcji obronnej. Służyła temu aktywność na kolejnych szczytach Sojuszu, od Lizbony w 2010 roku po Newport w 2014 roku. Ostatni szczyt NATO przyniósł w tym względzie istotne rozstrzygnięcia strategiczne. Najważniejsze wiążą się ze wzmocnieniem wschodniej flanki Sojuszu, w tym intensyfikacją ćwiczeń wojskowych i zapewnieniem ciągłej obecności sił NATO na terytorium Polski.

W sferze współpracy europejskiej priorytetem były działania na rzecz strategicznego upodmiotowienia Unii Europejskiej w sferze bezpieczeństwa. Jednym z ważnych zadań w tym zakresie jest nowelizacja Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa z 2003 roku, co przybrało postać inicjatywy zgłoszonej przez Prezydenta RP podczas 48. Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa w 2012 roku. Jej rozwinięciem był szereg spotkań, konferencji, warsztatów i debat poświęconych sposobom rewitalizacji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE. Do tej pory odbyło się kilkanaście tego typu spotkań w ramach Grupy Wyszehradzkiej, Trójkąta Weimarskiego, państw bałtyckich oraz państw nordyckich.

W momencie pogorszenia sytuacji bezpieczeństwa na wschodniej granicy Polski ważne stało się potwierdzenie amerykańskich gwarancji bezpieczeństwa Europy. Ogłoszenie Inicjatywy na rzecz Gwarancji Bezpieczeństwa dla Europy (European Reassurance Initiative) przez Prezydenta USA Baracka Obamę w Polsce, podczas obchodów Święta Wolności (3-4 czerwca 2014 roku), stanowiło właściwą odpowiedź wzmacniającą bezpieczeństwo całego regionu.

CO DALEJ?

W nadchodzących latach szczególnie ważne pozostaną działania na rzecz wzmocnienia siły i wiarygodności

Sojuszu Północnoatlantyckiego, zwłaszcza jego klasycznej funkcji obronnej w rozumieniu art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego, której znaczenie wzrasta w wyniku

Należy podjąć nowe zadania na rzecz wzmocnienia funkcji obronnej sojuszy międzynarodowych, w tym poprzez ciągłą obecność wojsk Sojuszu w Polsce.

pogorszenia się warunków bezpieczeństwa w Europie Wschodniej. Zaplanowany na 2016 roku szczyt NATO, który z inicjatywy Prezydenta Bronisława Komorowskiego odbędzie się w Warszawie, określa priorytetowe zadanie: dopilnowanie wdrożenia decyzji podjętych w Newport w ramach reorientacji strategicznej Sojuszu, polegającej na koncentracji wokół pierwotnych funkcji bezpieczeństwa, odstraszania i obrony. Utrwalanie tej reorientacji powinno znaleźć wyraz w modyfikacji aktualnej koncepcji strategicznej Sojuszu. Kluczowe znaczenie będzie miała realizacja decyzji o ciągłej obecności wojsk Sojuszu na naszym terytorium oraz utworzeniu sił natychmiastowego reagowania NATO, tzw. szpicy. Dzięki temu wydatnie wzrośnie poczucie bezpieczeństwa państw regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Zadaniem Prezydenta RP stanie się kontrola wypełniania polskich zobowiązań w tym zakresie zgodnie z art. 3 Traktatu.

Czekają nas także ważne decyzje dotyczące wzmocnienia Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE. W czerwcu 2015 roku odbędzie się Szczyt Rady Europejskiej poświęcony temu zagadnieniu. Polskie działania zmierzają do tego, aby konkluzje Rady podkreśliły potrzebę zwrócenia uwagi na konieczność przeprowadzenia pogłębionej refleksji nad bezpieczeństwem Europy oraz podjęcie prac nad nową strategią bezpieczeństwa UE.

Polska będzie zabiegać o utrzymanie jak największej obecności wojsk amerykańskich w Europie, w tym także w Polsce, stanowiących istotne gwarancje bezpieczeństwa Starego Kontynentu. Jedną z form tej obecności w Polsce będzie budowa amerykańskiego komponentu sojuszniczego systemu obrony przeciwkietowej w Redzikowie.

3. Rozwój bezpieczeństwa energetycznego kraju

Bezpieczeństwo energetyczne kraju powinno opierać się na stabilnych, przewidywalnych dostawach energii po racjonalnych kosztach, z poszanowaniem środowiska i przy minimalizacji zależności od importu paliw. Polityka energetyczna państwa powinna zapewniać bezpieczeństwo energetyczne oraz wzmocniać rozwój polityki przemysłowej. Fundamentem jest wysoka sprawna infrastruktura energetyczna, która pozwoli na wykorzystanie w sposób zrównoważony zasobów własnych zasobów surowców energetycznych. Jednocześnie zwiększy potencjał geopolityczny państwa oraz przyczyni się do budowy wspólnego rynku energii

Polityka energetyczna państwa powinna zapewniać bezpieczeństwo energetyczne oraz wzmocniać rozwój polityki przemysłowej.

w solidarnej energetycznie Europie, która będzie wykorzystywać różnorodność potencjałów surowcowych poszczególnych państw. Energia powinna być dostarczana po takiej cenie, aby wzmocniała konkurencyjność polskiej gospodarki oraz innowacyjność przemysłu.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Transformacja sektora energii przyczyniła się do rozbudowy i modernizacji infrastruktury energetycznej, będącej podstawą bezpieczeństwa energetycznego państwa. Gdański naftoport zapewnia dywersyfikację źródeł oraz kierunków dostaw ropy naftowej. Ponadto rozbudowane zostały magazyny ropy naftowej oraz gazu ziemnego. Rafineria Grupy Lotos w Gdańsku jest jedną z najnowocześniejszych na świecie. PKN Orlen posiada największą w Europie Środkowej sieć stacji benzynowych (Polska, Niemcy, Czechy, Litwa). Regulacje unijne umożliwiły realizację rewर्सu wirtualnego oraz rewर्सu fizycznego na gazociągu Jamał-Europa. Połączenia międzysystemowe gazu ziemnego (tzw. interkonektory) z Czechami i Niemcami poprawiły dywersyfikację kierunków dostaw tego surowca.

Poprawiona została również sprawność elektrociepłowni oraz elektrowni, lecz dalej posiadamy znaczny potencjał oszczędnościowy.

Polska posiada wysoki wskaźnik samowystarczalności elektroenergetycznej, bo fundamentem produkowanej energii elektrycznej jest krajowy węgiel kamienny i brunatny. Jesteśmy jednym z najbardziej efektywnych producentów energii elektrycznej z węgla brunatnego w Unii Europejskiej. Polskie zobowiązania redukcyjne, wynikające z Protokołu z Kioto, zostały wykonane w 500%, ograniczając emisję o ok. 30% w stosunku do roku bazowego (1988). Wykorzystywany jest potencjał wiatru i biomasy, zwiększając rolę energetyki odnawialnej oraz stale modernizowane są elektrownie konwencjonalne. Stworzone zostało otoczenie regulacyjne sektora energii, wydzielono operatora przesyłowego gazu ziemnego oraz energii elektrycznej, a także umożliwiono, zgodnie z zasadami UE, dostęp innych użytkowników do infrastruktury energetycznej, co zwiększyło konkurencję na rynku energii. Energia elektryczna, paliwa ciekłe i gazowe stały się przedmiotem obrotu na Towarowej Giełdzie Energii, która pod względem obrotów na rynku terminowym energii elektrycznej z fizyczną dostawą ma drugą pozycję w Europie po giełdzie skandynawskiej. Polska skorzystała z funduszy unijnych na rozbudowę infrastruktury energetycznej oraz poprawę efektywności. Ponadto w roku 2014 wprowadzono nowe strategiczne usługi systemowe, mające na celu zapewnienie odpowiednich rezerw mocy w systemie i minimalizujących zagrożenie wystąpienia niedoborów energii elektrycznej w kraju (np. usługa interwencyjnej rezerwy zimnej oraz usługa redukcji zapotrzebowania u odbiorców). Wdrożono również nowy mechanizm wyznaczania i wsparcia dla operacyjnej rezerwy mocy, finansujący część kosztów utrzymywania w krajowym systemie elektroenergetycznym wymaganej rezerwy mocy.

CO DALEJ?

Polska kończy budowę terminala LNG w Świnoujściu, który zwiększy możliwości dywersyfikacji źródeł dostaw gazu ziemnego docelowo o 7,5 mld m³ rocznie. Realizowana jest inwestycja piątego stanowiska przeładunkowego gdańskiego naftoportu. Budowa nowych połączeń międzysystemowych gazu ziemnego (Polska-Słowacja, Polska-Litwa) oraz rozbudowa już istniejących (Polska-Czechy) poprawi możliwości

dywersyfikacji kierunków dostaw gazu ziemnego oraz zintegruje polski rynek gazu ziemnego z europejskim. Znaczenie nowych interkonektorów wielokrotnie podkreślał Prezydent Komorowski, skutecznie zabiegając o przyspieszenie inwestycji podczas spotkań z zagra-

Z perspektywy bezpieczeństwa energetycznego istotne znaczenie ma rozbudowa połączeń międzysystemowych oraz budowa solidarnej Unii Energetycznej.

nicznymi partnerami. Kształtujący się wspólny rynek energii UE zwiększy możliwości elastycznej wymiany surowców energetycznych oraz energii.

Bezpieczeństwo energetyczne w sektorze elektroenergetycznym rozumiane jest jako niezawodne zapewnienie dostaw energii elektrycznej do odbiorców z zachowaniem mechanizmów rynkowych, możliwości transgranicznych wymian mocy oraz wymogów ochrony środowiska. W związku z tym podejmowane są intensywne działania na rzecz wzmocnienia krajowej sieci przesyłowej celem zwiększenia możliwości przesyłowych połączeń transgranicznych (m.in. z Litwą, Niemcami czy Ukrainą). W roku 2015 zostanie zakończona budowa pierwszego etapu nowego połączenia z Litwą. Ponadto do 2017 roku zrealizowana zostanie inwestycja na połączeniach z systemem niemieckim, pozwalając na wzrost bezpieczeństwa przesyłu energii. Rozpoczęto także budowę nowych konwencjonalnych bloków energetycznych o łącznej mocy prawie 6000 MW (we Włocławku i Stalowej Woli, w Koziencicach, Opolu, Jaworznie, Turowie i Płocku).

Możliwością na zwiększenie samowystarczalności energetycznej Polski oraz Europy Środkowo-Wschodniej jest m.in. potencjał gazu ze skał łupkowych. Polska współtworzy też unijny korytarz gazowy Północ-Południe, który ma łączyć terminal LNG w Świnoujściu z terminalem LNG Adria w Chorwacji. Elektrownie węglowe będą dalej modernizowane, aby zwiększyć sprawność z 30-34% do 42-44%. Konieczna jest modernizacja energetyczna polskich obszarów wiejskich, a także wzmocnienie produktywności małych i średnich

przedsiębiorstw, które potrzebują własnej niezależności energetycznej. Należy wykorzystać znaczny potencjał efektywności energetycznej oraz rozbudowywać inteligentne sieci, które ułatwią optymalne wykorzystywanie energii szczególnie ze źródeł energetyki rozproszonej, obywatelskiej, w tym odnawialnych źródeł energii. Strategia *Polityka energetyczna Polski do 2050* powinna określić priorytety polityki energetycznej w taki sposób, aby wzmacniając bezpieczeństwo energetyczne, dążyć jednocześnie do poprawy konkurencyjności polskiej gospodarki oraz zwiększyć współodpowiedzialność obywateli za sektor energii.

Z perspektywy europejskiej istotne znaczenie będzie miało przełamywanie partykularnych interesów oraz budowanie solidarnej Unii Energetycznej, który to projekt w ubiegłym roku zainicjowała Polska. Europejska Unia Energetyczna powinna zwiększyć skuteczność mechanizmów reagowania kryzysowego oraz umożliwić wykorzystywanie różnorodności konwencjonalnych i niekonwencjonalnych potencjałów energetycznych państw członkowskich. W marcu br. Rada Europejska przyjęła konkluzje dotyczące projektu Unii Energetycznej.

4. Bezpieczna cyberprzestrzeń

Cyberprzestrzeń to najnowszy i obecnie najbardziej wymagający zapewnienia bezpieczeństwa obszar – łączący wymiar obronny i ochronny, cywilny i wojskowy, a także publiczny, gospodarczy oraz prywatny. Cyberprzestrzeń, rozumiana jako domena zawierająca technologie informacyjno-komunikacyjne i od nich uzależniona, stała się polem o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania całości państwa i ogółu obywateli. Zagrożeniami w cyberprzestrzeni są zarówno konflikty z innymi państwami, ataki grup terrorystycznych i przestępczych, czy wręcz nielegalna aktywność pojedynczych osób. Dlatego jednym z priorytetów polskiej strategii stała się jej ochrona.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Dokonano zmian w polskim systemie prawnym, wprowadzając w 2011 roku pojęcie „cyberprzestrzeni” oraz ustanawiając prawne podstawy nadzwyczajnego reagowania na zagrożenia występujące w tym środowisku. Wykorzystujemy dorobek Unii Europejskiej i NATO

w tej dziedzinie, zaś na potrzeby polskiej administracji wprowadzono nowe rozwiązania, będące efektem prac nad Polityką Ochrony Cyberprzestrzeni RP, przyjętą przez Radę Ministrów w 2013 roku. W Ministerstwie Obrony Narodowej trwają prace nad budową narodowego systemu cyberobrony. 12 stycznia 2015 roku Rada Bezpieczeństwa Narodowego, pod przewodnictwem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, rozpatrzyła i zaakceptowała założenia Doktryny Cyberbezpieczeństwa RP. Dokument ten określił cele w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, charakteryzując główne zagrożenia, ryzyka i szanse w tej sferze, a także rekomendując najważniejsze zadania, jakie powinny być realizowane w ramach budowy systemu cyberbezpieczeństwa państwa.

CO DALEJ?

Bezpieczna cyberprzestrzeń wymaga stałych prac, zarówno formalno-prawnych, jak i organizacyjnych, które wiążą się z nakładami finansowymi. Podstawowe jest zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania teleinformatycznej infrastruktury krytycznej uzależnionym

**Poziom bezpieczeństwa
w cyberprzestrzeni zależy nie tylko
od zaawansowania zabezpieczeń
technicznych, ale także od świadomości
wszystkich użytkowników sieci.**

od niej sektorom państwa i gospodarki, w szczególności finansowym, energetycznym, ochrony zdrowia, transportowym i informacyjnym. Niezbędne jest rozwijanie systemów bezpieczeństwa w tych dziedzinach, a także prace nad postępowaniem w sytuacjach kryzysowych. Szczególna ochrona należy się zbiorom danych dotyczących obywateli, instytucji i przedsiębiorstw. Podnosząc poziom zabezpieczenia, należy wykorzystywać nie tylko środki techniczne oraz stosowanie odpowiednich procedur, ale także podnosić poziom świadomości wszystkich użytkowników gospodarki cyfrowej w tej dziedzinie.

Istotnymi elementami bezpiecznej cyberprzestrzeni jest wzrost możliwości jej obrony i ochrony przez Siły Zbrojne, rozwój narodowych systemów

kryptologicznych oraz budowa suwerenności technologicznej. Składnikiem takich rozwiązań powinno być zapewnienie bezpiecznego systemu łączności struktur obronnych i administracyjnych państwa. Przy realizacji projektu niezbędne będzie wprowadzenie mechanizmów współpracy i wzajemnego oddziaływania sektora publicznego i prywatnego, wykorzystania Ochrony Cywilnej oraz obywatelskiego potencjału.

5. Samorząd terytorialny źródłem poczucia bezpieczeństwa

Na poczucie bezpieczeństwa wpływa również świadomość, że nasze potrzeby są odpowiednio zaspokajane. Kluczową rolę odgrywają tu jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności gminy, które nie tylko odpowiadają za bezpośrednią realizację niektórych zadań związanych z bezpieczeństwem publicznym, realizują konkretne usługi publiczne, czy tworzą warunki do rozwoju przedsiębiorczości, lecz przede wszystkim są obszarem współdziałania i szkołą obywatelskiej aktywności. Samorząd to także trwała struktura gmin i powiatów, która poprzez sieciowe zarządzanie instytucjonalne wzmacnia działanie państwa. Bez względu na polityczne sympatie, lokalne zaangażowanie wspólnot w naturalny sposób przekłada się na wzmocnienie trwałości państwa poprzez kształtowanie obywatelskiej postawy mieszkańców.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Odbudowana przed ćwierćwieczem samorządność należy do największych osiągnięć transformacji Polski. Przeprowadzona reforma samorządowa pokazała drzemiące w społeczeństwie siły oraz wyzwoliła imponujący potencjał społecznej energii i gospodarności. Mądrość przedsięwzięcia polegała na uruchomieniu mechanizmów lepszego zarządzania, bardziej racjonalnego finansowania, przyspieszonego rozwoju i dojrzwania lokalnych wspólnot. Dziś wspólnoty mieszkańców – gminy, powiaty, województwa – samodzielnie realizują istotną część zadań publicznych, decydując o warunkach życia mieszkańców i rozwoju. Jest to wyraz współczesnego patriotyzmu. Coraz powszechniej potrafimy mądrze działać, skupiać wysiłki na wspólnym celu i skutecznie rozwiązywać problemy. Samorząd to także dobrze zarządzana infrastruktura usług publicznych,

ciągle rozbudowywana i modernizowana, zapewniająca poczucie bezpieczeństwa i standardu cywilizacyjnego.

Samorząd nie wyczerpuje jednak wszystkich form społecznej aktywności. Wolność zrzeszania się umożliwiła powstanie dziesiątek tysięcy stowarzyszeń, tysięcy fundacji. W znaczący sposób zintegrowały się one z samorządową przestrzenią publiczną. Organizacje

Reforma samorządowa pokazała drzemiące w społeczeństwie siły oraz wyzwoliła imponujący potencjał społecznej energii i gospodarności.

pozarządowe są aktywnym elementem systemu pomocy społecznej, w szczególności dla osób ubogich, ze stopniem niepełnosprawności i wykluczonych. Wspomagają także system bezpieczeństwa terytorialnego, w tym bezpośrednio poprzez ochotnicze straże pożarne czy służby ratownicze (wodne, górskie). Dużą rolę odgrywają organizacje pro-obronne, które w wymiarze wojewódzkim i lokalnym przyczyniają się do umacniania postaw patriotycznych.

CO DALEJ?

Potrzebne są działania na rzecz rozpowszechnienia kultury zaufania i współpracy. Poziom wzajemnej nieufności, który ze szczybla walk politycznych nierzadko przenosi się na poziom lokalny, mimo pozytywnych zmian jest nadal zbyt duży. Polacy powinni zacząć więcej ze sobą rozmawiać i sobie ufać. Dla rozwoju naszego kraju kluczowa jest otwartość na dialog i dobra wola w poszukiwaniu optymalnych, ale i możliwych do akceptacji rozwiązań.

Prezydent RP podjął konkretne działania w tym kierunku. Po przeprowadzeniu licznych analiz i debat publicznych, 30 sierpnia 2013 roku Prezydent skierował do Sejmu projekt ustawy o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego. Przewiduje on między innymi: przywrócenie właściwego znaczenia konstytucyjnemu pojęciu samodzielności w funkcjonowaniu samorządu terytorialnego; zwiększenie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego;

zapropozowanie lokalnych standardów konsultacji społecznych; zapewnienie mieszkańcom prawa do obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej; wzmocnienie instytucji referendum lokalnego jako narzędzia współudziału mieszkańców w procesach decyzyjnych, w tym procesach planowania rozwoju; usprawnienie możliwości współpracy samorządów.

Nadal istnieje potrzeba usuwania barier ograniczających możliwość rozwijania się trzeciego sektora – organizacji pozarządowych. Bez silnego sektora pozarządowego nie uda się zbudować wystarczająco silnych wspólnot lokalnych. Głównym celem zmian powinno być ułatwienie obywatelom tworzenia stowarzyszeń

Zaangażowanie samorządów terytorialnych i rozwój organizacji pozarządowych przekłada się na wzmocnienie trwałości państwa.

i uproszczenie procedur z tym związanych. W prezydenckim projekcie nowelizacji ustawy – Prawo o stowarzyszeniach znalazła się m.in. propozycja zmniejszająca z 15 do 7 liczbę osób, które mogą założyć stowarzyszenie.

Konieczny jest całościowy przegląd prawa samorządowego dla wyeliminowania zbędnych regulacji określających zbyt szczegółowo sposób wykonywania zadań samorządu, a także wzmocnienie autonomii w zakresie finansów lokalnych.

Odrębnym długofalowym zadaniem będzie włączenie organizacji pro-obronnych w system strategicznej odporności kraju na agresję na poziomie lokalnym (gminnym, powiatowym i wojewódzkim). W ten sposób pro-obronna postawa obywateli i społeczności lokalnych przełoży się na bezpieczeństwo naszego państwa.

6. Ośrodek myśli strategicznej

Wiele instytucji i ośrodków działających w Polsce ma wpływ na jakość merytoryczną debaty publicznej dzięki kreowaniu pomysłów i planów działań na rzecz związanych z nimi środowisk. W perspektywie długoterminowego rozwoju kraju ważne jest, aby różne inicjatywy

uzyskały możliwość zespolenia w celu wypracowania strategicznego punktu odniesienia dla sektorowych i średnioterminowych aktywności. Polska potrzebuje suwerennej myśli strategicznej, która będzie wpływać na konkretne działania.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Większość udanych decyzji strategicznych na poziomie państwowym jest podejmowana na podstawie szeroko zakrojonych analiz. Z tego względu szczególnego znaczenia nabierają kompetencje instytucji analityczno-strategicznych, obsługujących organy decyzyjne władzy państwowej, a także rozwój think tanków, których jest najwięcej właśnie w krajach najbardziej rozwiniętych gospodarczo. W 2013 roku na świecie działało prawie 7 tys. think tanków, przy czym ok. 1,8 tys. w Europie. W Polsce istnieje ok. 40 tego typu ośrodków. Tworzą one platformę do otwartej i merytorycznej refleksji nad sprawami polskiej gospodarki oraz bezpieczeństwa narodowego.

Także zainicjowane przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Forum Debaty Publicznej stanowi swoisty nieformalny think tank przy Kancelarii Prezydenta RP: w ciągu niespełna 5 lat odbyło się ok. 80 debat z udziałem ok. 13 tys. uczestników i ok. 220 tys. uczestników online. Na Forum podejmowano tematykę związaną z polityką rodzinną, wyzwaniem demograficznymi, konkurencyjną gospodarką, funkcjonowaniem

Zainicjowane przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Forum Debaty Publicznej stanowi swoisty nieformalny think tank przy Kancelarii Prezydenta RP.

samorządu terytorialnego, szeroko pojętym bezpieczeństwem, systemem stanowienia prawa, jakością funkcjonowania państwa, dziedzictwem kulturowym Polski czy patriotyzmem. W trakcie spotkań przedstawiciele administracji publicznej, sądów i trybunałów, organizacji pozarządowych, samorządów, związków zawodowych, świata nauki, przedsiębiorcy oraz eksperci wskazywali główne wyzwania i dyskutowali nad rozwiązaniami.

Z inicjatywy Bronisława Komorowskiego w 2012 roku, w okresie szczególnego niepokoju o stabilność strefy euro oraz Unii Europejskiej, Pałac Prezydencki stał się głównym miejscem polskiego dialogu na temat przyszłości Unii i Europy. Istotną przestrzenią wymiany myśli i doświadczeń są też debaty z cyklu „Idee Nowego Wieku”. Uczestniczą w nich przedstawiciele organizacji pozarządowych, think tanków, biznesu, kultury, nauki, polityki, administracji i mediów, którzy weszli w dorosłe życie po 1989 roku.

Wzmocnione i rozbudowane zostały również kompetencje analityczno-koncepcyjne prezydenckiego Biura Bezpieczeństwa Narodowego. W ramach organizowanych przezeń spotkań Strategicznego Forum Bezpieczeństwa na najważniejsze tematy związane z polskim bezpieczeństwem dyskutowali parlamentarzyści, politycy, przedstawiciele administracji państwowej, środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych, mediów oraz niezależni eksperci. Do tej pory odbyło się przeszło 50 takich spotkań. Szereg wniosków w zakresie organizacji i prowadzenia tego Forum dostarczyły doświadczenia wyniesione z prac Komisji Strategicznego

Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego, pierwszego w historii polskiej myśli strategicznej interdyscyplinarnego zespołu, który podjął problematykę zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego RP.

CO DALEJ?

Poprzez rozwój myśli strategicznej Polska powinna stale umacniać swoją podmiotowość w warunkach globalnej współzależności. Należy usprawnić wykorzystanie think tanków na rzecz długofalowego planowania rozwoju i bezpieczeństwa kraju. Konieczne jest powołanie narodowego ośrodka analiz i planowania strategicznego, pracującego w bliskim związku z organami władzy wykonawczej w kraju. Należy tu wykorzystać doświadczenie innych krajów w tym zakresie. Ośrodek powinien łączyć kompetencje w sferze bezpieczeństwa oraz rozwoju gospodarczego i społecznego z uwzględnieniem globalnych tendencji rozwojowych. Powinien analizować warunki dotyczące sfery bezpieczeństwa, sprzyjające zapewnieniu Polsce odpowiedniego miejsca w Europie oraz w ramach powstającego porządku międzynarodowego.

WZMACNIANIE ZWIĄZKÓW Z INTEGRUJĄCYM SIĘ ŚWIATEM ZACHODU

CELEM JEST POLSKA BEZPIECZNA, SUWERENNA, ODPOWIEDZIALNA, SZANOWANA, AKTYWNA NA SCENIE MIĘDZYNARODOWEJ. WZMACNIANIE SIŁY I SOLIDARNOŚCI W NATO, UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ UMACNIANIE WIĘZI ZE STANAMI ZJEDNOCZONYMI POWINNO OPIERAĆ SIĘ M.IN. NA SPRAWNOŚCI INSTYTUCJONALNEJ I POLITYCZNEJ JEDNOŚCI ORAZ POGŁĘBIANIU INTEGRACJI W UNII EUROPEJSKIEJ, PLANIE AKTYWNOŚCI WOBEC POLITYKI WSCHODNIEJ I ODBUDOWIE SOLIDARNEJ EUROPY ŚRODKOWEJ.

W polityce zagranicznej nie było i nie ma dla Polski lepszego planu niż integracja ze światem zachodnim. Celem pozostaje Polska bezpieczna, suwerenna, odpowiedzialna, szanowana, aktywna w regionie i Europie – Polska respektująca i zarazem stojąca na straży norm i wartości służących pokojowi oraz przyjaznym stosunkom między narodami. Wzmacnianie związków z integrującym się światem Zachodu, rozumiane jako wzmacnianie siły i solidarności NATO oraz Unii Europejskiej, ale także umacnianie więzi transatlantycznych pomiędzy Europą i Stanami Zjednoczonymi, powinno opierać się m.in. na:

- Sprawności instytucjonalnej i politycznej jedności Unii Europejskiej
- Pogłębianiu integracji z Unią Europejską

- Planie aktywności wobec polityki wschodniej
- Wzmacnianiu solidarnej Europy Środkowej
- Mocnych związkach transatlantycznych w sferze bezpieczeństwa handlu i inwestycji
- Globalnym wymiarze polskiej polityki zagranicznej wraz z troską o przestrzeganie zasad porządku międzynarodowego

1. Sprawność instytucji i polityczna jedność Unii Europejskiej

Dzisiaj Wspólnota znajduje się w trwającym jeszcze kryzysie, który obejmuje sferę gospodarczą, bezpieczeństwa oraz społecznej legitymizacji Unii. Niepokoi osłabienie pozycji międzynarodowej Unii

Europejskiej. Obowiązkiem Polski winno być przeciwdziałanie tym tendencjom.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

Po osiągnięciu jednego z głównych celów polskiej polityki zagranicznej po 1989 roku, jakim była integracja ze strukturami UE, Polska prowadziła aktywną politykę na scenie europejskiej oraz pracowała nad kształtem projektu jedności starego kontynentu. Polska prezentowała i promowała naszą wizję Unii Europejskiej w kontaktach bilateralnych z europejskimi przywódcami (zwłaszcza Niemiec, Francji, Włoch, państw Europy Środkowo-Wschodniej), a także wykorzystywała w tym celu wielostronne formy współpracy (tak organy UE, jak i forum Grupy Wyszehradzkiej oraz jej partnerów w tzw. formule „V4+”, forum Trójkąta Weimarskiego czy szczyty prezydentów Europy Środkowej).

Polska opowiadała się za tworzeniem warunków sprzyjających witalności UE (m.in. pogłębieniu rynku wewnętrznego i stworzeniu Unii Energetycznej), jej otwartości (na nowych członków oraz na rozwijanie więzi z państwami najbliższego otoczenia, także poprzez formułę stowarzyszenia, zwłaszcza wobec Europy Wschodniej) oraz silnej pozycji w relacjach międzynarodowych (wzmocnienie wspólnej polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony). Polska kładła nacisk na spójność projektu integracji europejskiej, która wyklucza podział na członków różnej kategorii, choć umożliwia jej elastyczność według zdolności i gotowości różnych państw członkowskich do udziału w formułach wzmocnionej współpracy wewnątrz Unii. Polsce w szczególności zależało na otwartości strefy euro, która – wzmocniana instytucjonalnie – nie powinna oddzielać kurtyną tych państw Unii, które zechcą do niej przystąpić w nieodległej przyszłości. Aktywność Prezydenta na tym polu przebiegała w zgodnej współpracy z rządem, co stanowiło istotną zmianę na lepsze w kontekście wcześniejszych konfliktów kompetencyjnych, osłabiających pozycję Polski na forach instytucji europejskich.

CO DALEJ?

Należy dążyć do utrzymania jedności Unii w jej obecnych kształcie oraz opowiadać się za: jej otwartością, to znaczy stopniowym rozszerzaniem o państwa, które będą spełniać kryteria i nie naruszą jej spójności; za taką regulacją rynku unijnego, która będzie sprzyjać wzrostowi gospodarczemu i zatrudnieniu; utrzymaniem

zasady solidarności i spójności na rzecz rozwoju jej państw członkowskich; za jej aktywną rolę na scenie międzynarodowej oraz wyraźnym udziałem w stabilizowaniu ładu międzynarodowego.

2. Pogłębianie integracji z Unią Europejską

Dalsza integracja w ramach Unii Europejskiej jest fundamentem przynależności Polski do świata Zachodu. Przy wysokim potencjale rozwojowym polskiej gospodarki stwarza to szansę dołączenia do grupy krajów o roli wiodącej dla przyszłości Europy. Silniejsza integracja to również dodatkowe bezpieczeństwo w wymiarze politycznym i ekonomicznym.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

Z sukcesem wykorzystaliśmy fundusze europejskie w ramach perspektywy finansowej 2007-2013. Ułatwiło to Polsce utrzymanie wzrostu gospodarczego w czasach globalnego kryzysu gospodarczego oraz pozwoliło przełamywać bariery cywilizacyjne i rozwojowe w takich chociażby dziedzinach jak budowa infrastruktury komunikacyjnej. Odnotowaliśmy istotny postęp w ramach konwergencji realnej, co najlepiej widać w stosunkowo szybkim wzroście PKB na mieszkańca. Polska w ostatnim okresie spełnia część tzw. formalnych kryteriów wejścia do strefy euro – wysokości inflacji, stóp procen-

Silniejsza integracja to również dodatkowe bezpieczeństwo w wymiarze politycznym i ekonomicznym.

towych oraz długu publicznego w relacji do PKB. Polska planuje wyjść z procedury nadmiernego deficytu w 2016 roku. Prezydent Bronisław Komorowski dwa lata temu zainicjował społeczną debatę na temat podjęcia działań mających na celu osiągnięcie zdolności do wejścia do strefy euro. Wypełnienie kryteriów samo w sobie służy polskiej gospodarce i buduje stabilność na przyszłość, niezależnie od tego, jaka decyzja zapadnie w sprawie wejścia do strefy euro.

CO DALEJ?

W ramach Unii Europejskiej następuje szybki i głęboki proces dalszej integracji, która dotyczy w znacznym stopniu jedynie członków wspólnego obszaru walutowego. Na naszych oczach budowana jest Unia Bankowa z jednolitym nadzorem bankowym i paneuropejskim organem przymusowej likwidacji i restrukturyzacji instytucji finansowych. Europejski Bank Centralny posiada silny mandat działań stabilnościowych i rozwojowych, którego zamierza użyć z pełną determinacją w nadchodzących miesiącach. Państwa strefy euro stworzyły Europejski Mechanizm Stabilnościowy pozwalający wspierać kraje, które znalazły się w kryzysie. Od strony makroekonomicznej państwa strefy euro harmonizują swoją politykę w ramach Paktu Fiskalnego. Ocena tych reform oraz określenie wewnętrznych kryteriów bezpiecznego członkostwa w strefie euro mają zasadnicze znaczenie dla przyszłej roli Polski w Europie i świecie oraz dla naszej ścieżki rozwoju gospodarczego.

Przed kryzysem panowała zgoda wśród ekonomistów co do korzyści wynikających z wejścia do strefy euro – obecnie dyskusja się spolaryzowała. Natomiast nadal widoczny jest konsensus co do korzyści płynących z trwałego wypełnienia kryteriów z Maastricht

Trzeba przerwać licytację na daty wejścia do strefy euro. Dyskusja o wejściu do strefy euro będzie uzależniona od przyszłej sytuacji ekonomicznej, bilansu kosztów i korzyści.

oraz potrzeby dodatkowych reform strukturalnych. Trzeba przerwać licytację na daty wejścia do strefy euro. Dyskusja o wejściu do unii walutowej będzie uzależniona m.in. od przyszłej sytuacji ekonomicznej i politycznej w strefie euro oraz czynników krajowych, w tym: efektów gospodarczych w procesie przygotowania, stanu opinii publicznej, sytuacji politycznej oraz bilansu kosztów i korzyści wejścia do strefy euro. Żeby na ten temat dyskutować, musimy być jako gospodarka do tego przygotowani. W obliczu korzyści płynących ze spełnienia kryteriów z Maastricht oraz korzyści

z dodatkowych reform strukturalnych, proces ten należy rozpocząć niezależnie od decyzji o ewentualnym wejściu do strefy euro.

Przeprowadzenie reform strukturalnych, np. rynków pracy, finansów publicznych, uproszczenia podatków czy deregulacji, zwiększy konkurencyjność i wzrost gospodarczy, a w konsekwencji obniży stopę bezrobocia. W wyniku reform będą powstawać nowe miejsca pracy, przez co setki tysięcy Polaków dostanie szansę na pracę i lepsze życie. Tylko odczuwalny sukces gospodarczy, czyli dynamiczny rozwój gospodarczy oraz spadające bezrobocie, pozwolą stworzyć dobre okoliczności do rzeczowej dyskusji nad decyzją o wejściu Polski do strefy euro. Ponadto, jeśli w przyszłości zdecydowalibyśmy o przyjęciu wspólnej waluty, reformy zapewniłyby nam skuteczne konkutowanie we wspólnym obszarze walutowym i czerpanie korzyści z euro na wzór Niemiec, Holandii czy Finlandii. Dzięki reformom Polska może symbolicznie przenieść się ze wschodu na północ Europy, będącą synonimem konkurencyjności i sukcesu gospodarczego.

3. Plan aktywności wobec polityki wschodniej

Po upadku bloku komunistycznego, a następnie Związku Sowieckiego, przed suwerenną Polską stanęło wielkie zadanie przebudowy stosunków z nowymi sąsiadami. Dążyliśmy nie tylko do tego, aby te stosunki były przyjazne i służące obopólnym interesom, ale także aby zapewnić Polsce odpowiednią pozycję w regionie. Należy pamiętać, że Europa Środkowa i Środkowo-Wschodnia jest miejscem geopolitycznie trudnym, podatnym na oddziaływania mocarstw z nią sąsiadujących. Przez nasz region nadal przebiega linia podziału na Europę zjednoczoną i objętą procesami integracji, Europę demokracji, praw człowieka i wolnego rynku oraz Europę obciążoną dziedzictwem komunizmu oraz rosyjskiej dominacji. Osobliwości ustroju państw Europy Wschodniej, ich poziom rozwoju oraz wpływy Rosji czynią z tej strefy, która jest naszym sąsiedztwem, obszar możliwych kryzysów i niestabilności. Jednocześnie państwa powstałe w wyniku rozpadu Związku Sowieckiego zasadniczo różnią się pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego, aspiracji w kierunku integracji ze strukturami Zachodu czy prezentowanych

koncepcji bezpieczeństwa. Zróznicowanie państw Europy Wschodniej wymaga projektowania takich strategii, które będą uwzględniały tę odmienność. Projekt Partnerstwa Wschodniego wychodzi właśnie z takiego założenia.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

W ostatnim ćwierćwieczu udało się uczynić Europę Środkową regionem narodów świadomych swej tożsamości i wspólnoty geopolitycznych interesów. Niemal wszystkie państwa regionu znalazły swe miejsce w NATO i UE. Rozszerzona została strefa demokracji, gospodarczego rozwoju i stabilnego bezpieczeństwa. W interesie Polski i Europy leży kontynuacja tego procesu w kierunku wschodniej części kontynentu. Pożyteczną rolę odegrała tu polsko-szwedzka inicjatywa Partnerstwa Wschodniego, która stała się oficjalną polityką UE. Zarówno w jej ramach, jak i niezależnie od niej, Polska mocno wspierała europejskie aspiracje Ukrainy, a także proeuropejski kierunek polityki Gruzji. Prezydent Komorowski od początku swej kadencji silnie angażował się w doprowadzenie do zawarcia umów stowarzyszeniowych UE z kilkoma państwami Europy Wschodniej, co udało się w odniesieniu do Ukrainy, Gruzji i Mołdawii.

CO DALEJ?

Sytuacja na wschodzie uległa destabilizacji w wyniku interwencji zbrojnej Rosji przeciwko Ukrainie. Odżyły stare i ujawniły się nowe zagrożenia. Aspiracje mocarstwowe, użycie siły, zmiana granic poprzez

Polska powinna starać się nadać relacjom z Ukrainą taki status w naszej części Europy, jaki miały do tej pory stosunki francusko-niemieckie w Europie Zachodniej.

aneksję, lekceważenie ładu międzynarodowego, łamanie praw człowieka są wyzwaniem dla pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz postępowych przemian w regionie. W takiej sytuacji niezbędne jest manifestowanie solidarności z pokojowymi dążeniami naszych

wschodnioeuropejskich sąsiadów. Konieczna jest przy tym wzmocniona troska o nasze bezpieczeństwo.

Aktywność Polski w tym obszarze powinna polegać na bezpośrednim wspieraniu demokratycznych przemian w krajach Europy Wschodniej. Strategiczne dla Polski na tym polu będą stosunki z Ukrainą. Oprócz wsparcia dla ukraińskiej suwerenności i jej europejskiego wyboru, Polska powinna starać się nadać relacjom z Ukrainą taki status w naszej części Europy, jaki wcześniej miały stosunki francusko-niemieckie w Europie Zachodniej. Wymagać to będzie umiejętnego angażowania państw Europy Środkowej oraz Niemiec w popieranie przemian, rozszerzenie obecności oraz pogłębianie współpracy UE z państwami Europy Wschodniej. Szczególne miejsce w polityce zagranicznej zajmują stosunki z Niemcami. Są one dla nas kluczowe ze względu na obustronne relacje i pozycję Niemiec w Europie oraz rolę, jaką Niemcy odgrywają i mogą odgrywać wobec Rosji i Europy Wschodniej.

4. Wzmacnianie solidarnej Europy Środkowej

W obliczu wydarzeń w Europie Wschodniej doszło do zachwiania jedności w naszym regionie – należy ją wzmocnić. Polska musi pozostać aktywna wobec państw Grupy Wyszehradzkiej oraz pozostałych państw regionu, od Estonii po Chorwację. Celem Polski jest sprzyjanie jedności tej grupy państw wobec ważnych problemów europejskich, zwłaszcza bezpieczeństwa, zachowania demokracji i wzrostu gospodarczego. Utrzymanie poczucia wspólnoty losu i interesów Europy Środkowej, szczególnie wobec obecnej polityki Rosji względem regionu i całej Europy, jest sprawą o strategicznym znaczeniu nie tylko dla Polski, ale i pozostałych państw naszej części kontynentu.

CO OSIĄGŃELIŚMY?

Forum Grupy Wyszehradzkiej w okresie przedakcyjnym było narzędziem konsultacji wspólnych problemów dotyczących integracji europejskiej. Z czasem stało się także platformą do promowania tych projektów w ramach Unii Europejskich, które w szczególności służą regionowi Europy Środkowej (np. w obszarze bezpieczeństwa energetycznego). W czasie polskiego

przewodnictwa Grupie Wyszehradzkiej nastąpiło wzmocnienie procesu rozwoju współpracy państw regionu z ich sąsiadami, jak i państwami leżącymi poza tą częścią świata. Prezydent Komorowski dążył do jedności państw Grupy Wyszehradzkiej przede wszystkim w wymiarze bezpieczeństwa i stosunków transatlantycznych. W oparciu o kontakty bilateralne i spotkania wielostronne wypracowano stanowisko naszej grupy państw przed kolejnymi szczytami Sojuszu Północnoatlantyckiego w Lizbonie, Chicago oraz Newport, a także szczytami UE. Koordynacja postulatów w tej formule pomogła przyjąć decyzje o wzmocnieniu wschodniej flanki NATO, a w przypadku UE przyjąć korzystne regulacje w obszarze bezpieczeństwa dostaw gazu, a także solidarności energetycznej.

CO DALEJ?

Jedność Europy Środkowej będzie także niezbędna w obliczu dezintegrujących tendencji w całej Unii oraz wzrostu wpływów antyeuropejskich populistycznych sił politycznych, szukających niekiedy wsparcia poza

Utrzymanie poczucia wspólnoty Europy Środkowej jest sprawą o strategicznym znaczeniu dla Polski i pozostałych państw regionu.

Unią Europejską. Stanowi to również wyzwanie dla funkcjonowania sprawdzającej się do tej pory Grupy Wyszehradzkiej. Tymczasem zarówno integralność, jak i siła oddziaływania na zewnątrz NATO oraz UE leży przede wszystkim w interesie samej Europy Środkowej. Polska oraz osobiście Prezydent RP będą mieli w regionie szczególną rolę do odegrania przed i w trakcie zbliżającego się szczytu Sojuszu Północnoatlantyckiego, którego gospodarzem w 2016 roku będzie Warszawa.

5. Mocne związki transatlantyczne w sferze handlu i inwestycji

Obecność USA w Europie to jedna z kluczowych gwarancji bezpieczeństwa naszego kontynentu. Ważną

platformą do jej utrzymania jest współpraca gospodarcza Unii Europejskiej ze Stanami Zjednoczonymi.

CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

Nasz kraj rozwinął po 1989 roku bliskie kontakty ze Stanami Zjednoczonymi w wielu dziedzinach, zwłaszcza w sferze bezpieczeństwa i bezpośredniej współpracy wojskowej – jesteśmy bliskimi sojusznikami w NATO. Teraz konieczne jest rozszerzenie tych związków na sferę gospodarki i technologii. Obszar niewykorzystanych możliwości jest nadal duży, choć Polska już jest największym partnerem handlowym USA w tej części Europy. W minionej dekadzie obroty handlowe wzrosły czterokrotnie. Jednakże wielkość ich wolumenu w wymiarze kwotowym jest daleko niezadowolająca. Amerykańskie spółki zainwestowały w Polsce ponad 20 mld USD, tworząc ponad 180 tys. miejsc pracy. Ważnym elementem budowy więzi między Europą i USA powinna stać się umowa o Transatlantyckim Partnerstwie w dziedzinie Handlu i Inwestycji (TTIP), która podlega obecnie trudnym negocjacom.

Prezydent Komorowski dwukrotnie gościł prezydenta Baracka Obamę w Polsce. Wizyta amerykańskiego prezydenta w Warszawie 4 czerwca 2014 roku przyniosła potwierdzenie zobowiązań USA wobec bezpieczeństwa Polski i regionu. Rozwojowi współpracy gospodarczej służyła wizyta sekretarz ds. handlu USA w Polsce oraz polsko-amerykański tydzień innowacji w listopadzie 2014 roku. W tym celu powołano również Program Ramowy na rzecz innowacji (PLUS-IP), którym zarządzać będzie Polsko-Amerykańska Rada ds. Innowacji.

CO DALEJ?

By wykorzystać szanse płynące z TTIP, należy patrzeć na porozumienie w szerokim, globalnym kontekście. Umowa stanowić będzie zestaw zasad i standardów, które stworzą zręby pod podobne, przyszłe porozumienia handlowe z innymi partnerami. Utworzenie prawdziwego rynku transatlantyckiego zmusi także innych partnerów handlowych – takich jak Chiny, Rosja, Indie, Brazylia – do dostosowania się do standardów ustanowionych przez UE i USA. Największe korzyści spodziewane są w wyniku redukcji barier pozataryfowych (koszty obciążeń administracyjnych porównywalne są z 10-20% cłem).

Polska powinna zabiegać o to, aby w Transatlantyckim Partnerstwie w dziedzinie Handlu i Inwestycji znalazł się rozdział dotyczący liberalizacji rynku energii. Celem jest także zapisanie ułatwień w imporcie

Polska powinna zabiegać o to, aby w Transatlantyckim Partnerstwie w dziedzinie Handlu i Inwestycji znalazły się zapisy dotyczące liberalizacji rynku energii.

gazu i ropy z łupków. Jeżeli nie uda się zawrzeć porozumienia w 2015 roku, kolejny termin będzie możliwy dopiero po amerykańskich wyborach prezydenckich w 2016 roku.

Polska musi kontynuować starania o promocję swoich towarów i usług w Stanach Zjednoczonych. Choć eksport do USA rośnie i bilans handlowy jest dodatni dla Polski, to USA jest wciąż poza pierwszą dziesiątką odbiorców polskiego eksportu (USA znajdują się tuż za Słowacją). Niezbędne jest więc kontynuowanie dotychczasowych narzędzi promocji polskiego eksportu do USA, jak również znalezienie dla nich nowej formuły, szczególnie w przypadku podpisania TTIP.

6. Globalny wymiar polskiej polityki zagranicznej wraz z troską o przestrzeganie zasad porządku międzynarodowego

Dzięki skutecznej strategii rozwijania związków z UE i całą wspólnotą Zachodu, Polska od 1989 roku dynamicznie się rozwija. Trzeba jednak szukać nowych czynników wzrostu, aby zapewnić Polsce dalszy rozwój. Gospodarcze i polityczne tętno świata bije dziś najmocniej poza Europą, zwłaszcza w Azji. Udział rozwijających się gospodarek azjatyckich w światowych przepływach inwestycyjnych to ponad 22%, a Japonia i Chiny są odpowiednio 2. i 3. na liście największych światowych inwestorów. Te trendy będą się nasilać i jeśli je wykorzystamy – przyniosą wymierne korzyści polskiej gospodarce.

Zbudowaliśmy sieć ścisłych powiązań z najważniejszymi światowymi gospodarkami. Partnerstwo strategiczne zawarte w trakcie wizyt Prezydenta RP z Chinami, Koreą czy Japonią przynosi zyski gospodarcze i polityczne. Udowodniliśmy, że potrafimy budować dobre relacje polityczne i kulturalne, co przynosi się na korzystne dla Polski rozwiązania – inwestycje, tworzenie miejsc pracy, poparcie naszych interesów bezpieczeństwa na arenie międzynarodowej. Blisko współpracujemy z krajami, które w podobny sposób postrzegają wpływ zagrożeń u naszych granic na ład międzynarodowy. Zbudowaliśmy w Europie markę kraju, który potrafi pracować nad regionalnymi koalicjami i rozwijać partnerskie relacje z najważniejszymi mocarstwami. Skutecznie realizujemy polskie interesy w ramach Grupy Wyszehradzkiej oraz szerszej Euro-

Zbudowaliśmy sobie w Europie markę kraju, który potrafi budować regionalne koalicje i rozwijać partnerskie relacje z najważniejszymi mocarstwami.

py Środkowo-Wschodniej, w kontaktach z Japonią, Chinami, Koreą i innymi partnerami azjatyckimi. Potrafiliśmy wykorzystać naszą wiedzę i dobre relacje z Azją dla budowania silnej pozycji w ramach Unii Europejskiej.

Mamy unikatowe doświadczenia w modernizacji kraju. Możemy je wykorzystać w stosunkach z Azją, by uruchomić nowy motor wzrostu Polski oparty na relacjach z głównymi partnerami globalnymi. Dziś to Azja rozwija się najszybciej, będąc liderem inwestycji, nowych technologii i edukacji. Kluczem do sukcesów gospodarczych będzie dobre poznanie partnerów poprzez rozbudowanie naszej obecności dyplomatycznej w Azji oraz dobre relacje polityczne. Wymagać to będzie budowania kompetentnych kadr dyplomatycznych, integracji działań naszej administracji i konsekwencji na szczeblu politycznym. Powinniśmy utrzymać dialog polityczny wysokiego szczebla z krajami Azji.

W interesie Polski leży nienaruszalność prawno-instytucjonalnych podstaw obecnego porządku międzynarodowego. W całościowy sposób reprezentuje

je system Narodów Zjednoczonych. Dotyczy to przede wszystkim różnych aspektów bezpieczeństwa międzynarodowego, prawa regulującego stosunki między państwami oraz praw człowieka. Kryzys ukraiński wywołał globalne reakcje, co pokazuje, że bezpieczeństwo Polski wiąże się z ładem międzynarodowym i wymaga poszukiwania partnerów oraz budowania porozumienia z ważnymi państwami spoza Europy.

Promocja praw człowieka, wolności i demokracji jest znakiem rozpoznawczym polskiej polityki zagranicznej po 1989 roku. Prezydent Komorowski jako były działacz opozycji antykomunistycznej od początku swej aktywności w wolnej Polsce wpisuje się w tę tradycję. Polska aktywnie opowiada się za utrzymaniem normującej życie międzynarodowe roli Narodów Zjednoczonych, zwłaszcza pozycji i kompetencji Rady Bezpieczeństwa. Rada Bezpieczeństwa musi skutecznie ograniczać stosowanie siły oraz panować nad kryzysami i konfliktami. Do roli NZ musi także należeć

normalizowanie żywiołowości procesów globalizacji w sposób, który zapewni szansę rozwoju i poprawy poziomu życia w krajach i regionach znajdujących się w gorszej kondycji ekonomicznej. Prezydent Komorowski wskazywał na te obowiązki w trakcie swoich wystąpień i spotkań w siedzibie Organizacji NZ.

Polska powinna dalej podejmować wysiłki na rzecz przestrzegania zapisanych w Karcie Narodów Zjednoczonych zasad i norm porządku międzynarodowego. Istotne jest także okazywanie przez polską dyplomację zainteresowania problematyką praw człowieka. Centralnym zagadnieniem jest w tym obszarze utrzymanie zasady „odpowiedzialność za ochronę”, która zaczyna być kwestionowana przez szereg państw niezachodnich. Polskie pochodzenie zasady czyni z naszego kraju rzecznika tej kwestii na arenie międzynarodowej. Prezydent RP występował w tej roli kilkakrotnie na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ, co winno być kontynuowane i rozwijane w przyszłości.

NOWOCZESNY
PATRIOTYZM

—
wspólnota, dialog,
tożsamość

Patriotyzm w wolnym kraju przejawia się w budowaniu nowoczesnego państwa dumnego ze swojej historii. Odzyskanie wolności było dziełem patriotyzmu wielu pokoleń. Nie wolno nam zmarnować tego dorobku. Własne, suwerenne państwo wymaga patriotycznej postawy na co dzień, wyrażającej się w obywatelskim zaangażowaniu, w działaniach nie tylko dla Polski, ale i dla regionu, dla miejsc, w którym mieszkamy i gdzie pracujemy. Nowoczesny patriotyzm to miłość do Ojczyzny, podkreślanie poczucia tożsamości i dumy narodowej. To uczestniczenie w społecznym życiu, gotowość do dialogu i współpracy, otwartość we wzajemnych relacjach. Nowoczesny patriotyzm to również pamięć o historii. Przywiązanie do naszego dziedzictwa narodowego nie tylko wzmacnia niepodległe państwo, ale wzbogaca każdego z nas. Radość ze wspólnych dokonań, świętowanie ważnych wydarzeń, poznawanie

Nowoczesny patriotyzm to fundament czterech filarów niepodległości.

arcydzieł polskiej literatury czy sztuki, zagłębianie się w historię i współczesność to ważna część życia i okazja do utrzymywania więzi między pokoleniami. Tylko działając RAZEM – poprzez dialog i współpracę – jesteśmy w stanie wykorzystać najlepszy od kilkuset lat okres w historii kraju. To nasze wspólne wyzwanie.

1. 25-lecie Wolności

Minione pięć lat prezydentury Bronisława Komorowskiego stanowiło zachętę do wyrażania patriotycznych uczuć oraz wspólnego świętowania ważnych dla Polski rocznic w nowy sposób.

Od początku urzędowania Bronisław Komorowski wspiera ideę i promuje obchody Święta Wolności, które

upamiętniają wybory 4 czerwca 1989 r. W 2014 roku miało ono szczególny charakter. Było punktem kulminacyjnym obchodów 25-lecia Wolności. Uroczystości promujące sukces polskiej transformacji obejmowały po-

Obchody 4 czerwca 2014 roku były punktem kulminacyjnym 25-lecia Wolności. Uroczystości promujące sukces polskiej transformacji obejmowały ponad 400 wydarzeń krajowych i 200 międzynarodowych, a Warszawa gościła 30 zagranicznych delegacji, w tym prezydentów USA, Francji, Niemiec.

nad 400 wydarzeń krajowych i 200 międzynarodowych, a Warszawa gościła prezydentów USA, Francji, Niemiec oraz ponad 30 innych zagranicznych delegacji. W ramach obchodów m.in. wręczono Nagrodę Solidarności, którą otrzymał lider Tatarów Krymskich Mustafa Dżemilew, nadano nazwę „Autostrada Wolności” Autostradzie A2. W całej Polsce posadzono około 700 Dębów Wolności. Prezydent odsłonił również pomnik – Memorial Wolnego Słowa, zlokalizowany przy dawnej siedzibie komunistycznej cenzury. Na cześć obchodów powstał nowy utwór muzyczny Włodka Pawlika – suita symfoniczno-jazzowa „Wolność”.

Jednym z najważniejszych elementów obchodów było orędzie Prezydenta przed Zgromadzeniem Narodowym, wskazujące na kluczowe wyzwania stojące przed Polską. Z udziałem Prezydenta 12 września odbyły się również uroczystości upamiętniające 25. rocznicę utworzenia rządu Premiera Tadeusza Mazowieckiego. W obchody 25-lecia Wolności włączyły się także środowiska polonijne, ambasady, konsulaty i Instytuty Polskie, które promowały sukces polskiej transformacji w ponad 120 miastach na całym świecie.

Przypominanie o znaczeniu dziedzictwa „Solidarności” oraz polskich przeobrażeń ustrojowych to ważne zadanie na przyszłość – podkreślające pozycję i rolę Polski we współczesnym świecie.

2. Budowanie wspólnoty

Budowanie wspólnoty jest sensem nowoczesnego patriotyzmu. Otwarcie i poszerzanie przestrzeni obywatelskiego działania i organizowanie wspólnych świąt narodowych to wielka wartość ćwierćwiecza wolności.

Ważną inicjatywą Prezydenta Komorowskiego jest marsz Razem dla Niepodległej. 11 listopada, po uroczystościach przy Grobie Nieznanego Żołnierza, prowadzi on do Belwederu trasą pomników budowniczych Niepodległej Polski. Aby podkreślać wielopokoleniowy charakter narodowych rocznic, Para Prezydencka zaprasza co roku dzieci i znane postacie życia publicznego do wspólnego wykonywania kokard narodowych.

Prezydent Komorowski jest inicjatorem akcji „Narodowe Czytanie”, którą podejmują samorządy i wspólnoty lokalne z całej Polski, jednocząc się co roku przy lekturze dzieł wybranego twórcy polskiej literatury. Z ogromnym zaangażowaniem obywateli spotkały się też liczne uroczystości związane z obchodami 150. rocznicy Powstania Styczniowego. Prezydent Komorowski wspiera też ważny projekt identyfikacji i godnego upamiętnienia ofiar reżimu komunistycznego oraz działalność Muzeum Powstania Warszawskiego. Również rocznica 25-lecia Samorządności została objęta specjalnie ustanowionym Patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego – rocznica ta powinna wskazywać nam, co powinniśmy jeszcze czynić, aby nowe poczucie wspólnoty obywatelskiej samorządnej było trwałe, silne i powszechne.

Wspólną cechą dotychczasowych akcji – takich jak Razem dla Niepodległej, Narodowe Czytanie czy Majówka z Polską – jest ich powszechny, obywatelski charakter i zachęcanie do udziału w nich wszystkich pokoleń Polaków. Ważne jest też inspirowanie i mobilizowanie do działania innych instytucji. Budowanie wspólnoty jest jednym z najistotniejszych zadań Prezydenta Rzeczypospolitej.

Od początku prezydentury Bronisław Komorowski wspiera inicjatywy służące uwolnieniu obywatelskiej energii Polaków. Na szeroką skalę podjął współpracę z organizacjami pozarządowymi. Poważnym wsparciem w ich

codziennej działalności jest podpisana przez Bronisława Komorowskiego w kwietniu 2014 r. ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych oraz skierowana do Sejmu w grudniu 2014 roku prezydencka inicjatywa ułatwiająca zakładanie stowarzyszeń.

3. Dialog

Dialog buduje wspólnotę. Stwarza możliwość rozpoznania i osiągnięcia wspólnych celów. Zdolność do dialogu charakteryzuje silne społeczeństwa obywatelskie, które zachowując szacunek dla odmienności poglądów i interesów, likwidują bariery i tworzą korzystne warunki do dynamicznego rozwoju. Efektywny dialog buduje trwałe więzi oparte na szacunku i zaufaniu.

Wielkim triumfem postawy dialogu było odzyskanie przez Polskę wolności w 1989 roku. Solidarność, zdolność do współdziałania i obrony fundamentalnych wartości stały u podstaw skutecznej zmiany w kraju oraz w relacjach międzynarodowych. Dialog z narodami, z któ-

Polska potrzebuje zgody i współdziałania w sprawach najważniejszych. Konieczne jest budowanie kultury zaufania we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

rzymi łączy nas trudna historia, należy do najważniejszych zadań z punktu widzenia bezpieczeństwa i dobrej przyszłości Europy. Dlatego Polska angażuje się w rozwijanie współpracy polsko-niemieckiej czy polsko-ukraińskiej. Ważnym wydarzeniem było wystąpienie Prezydenta Bronisława Komorowskiego w Bundestagu w 75. rocznicę wybuchu II wojny światowej.

Prezydent RP zaprasza do dialogu przedstawicieli różnych środowisk politycznych, społecznych i wyznaniowych. Organizowane przez Kancelarię Prezydenta RP spotkania w ramach Forum Debaty Publicznej – dostępne dla wszystkich bezpośrednio i poprzez internet – stwarzają szansę do przełożenia propozycji na konkretne rozwiązania legislacyjne. Tak było w przypadku projektu ustawy o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym,

projektu ustawy o wzmacnianiu narzędzi ochrony krajo-
brazu czy też projektu nowelizacji ordynacji podatkowej.

Poprzez aktywne działania Prezydent RP doprowadził do przywrócenia przerwanej w czerwcu 2013 roku trójstronnego dialogu społecznego i wypracowania jego nowej formuły. Wynikiem tych działań jest uzgodnienie przez przedstawicieli związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej projektu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Istotą projektu jest przyznanie równych praw każdej ze stron dialogu.

Polska potrzebuje zgody i współdziałania w sprawach najważniejszych. Bez tego niemożliwe będzie wypracowanie satysfakcjonujących i trwałych rozwiązań. Konieczne jest budowanie kultury zaufania we wszystkich dziedzinach życia społecznego, pozwalającej na rozwijanie partnerskich relacji m.in. na osi obywatel-państwo, pracownik-pracodawca, gospodarka-nauka.

4. Kultura spoiwem tożsamości narodowej

Kultura jest miarą twórczego funkcjonowania w świecie, żywym odbiciem więzi z historią i fundamentalnym elementem tożsamości. To ona kształtuje wrażliwość, wpływa na wyobraźnię, buduje świat wartości. Dlatego tak ważną była jej rola w odzyskiwaniu przez Polskę wolności. Od tego czasu w strukturze kultury dokonano się wiele zmian. 25 lat temu reforma samorządowa wprowadziła zmiany systemowe w zarządzaniu instytucjami kultury w Polsce. Powstały nowe instytucje zarządzane przez fundacje, organizacje pozarządowe, osoby prywatne.

W kulturze niezbędne są silne więzi międzypokoleniowe, poczucie tożsamości narodowej i pielęgnowanie dumy ze swej historii. Pałac Prezydencki – centrum ważnych wydarzeń w życiu wspólnoty narodowej – stał się przestrzenią, która opowiada o naszej historii, europejskich korzeniach i aktualnych wyzwaniach za pomocą sztuki. Stworzenie sali Jerzego Nowosielskiego, Sali Chorągwianej, czasowe ekspozycje dzieł Galerii Rogalińskiej oraz Muzeum Narodowego w Krakowie to tylko niektóre z przykładów otwarcia Pałacu Prezydenckiego na kulturę.

Od początku swojej kadencji Prezydent podkreśla, że kultura wymaga mecenatu państwa, ale instytucje państwowe nie mogą ingerować w wolność twórców, a wspieranie świata kultury nie może wiązać się z naruszeniem autonomii sztuki. Prezydent uważa, że

zdecydowane zaangażowanie instytucji państwowych we wsparcie kultury powinno wynikać z troski o dobro wspólne i o przyszłość kolejnych pokoleń Polaków.

Budując społeczeństwo otwarte na świat i twórczo uczestniczące w przemianach cywilizacyjnych nie można zapominać o tym, że kreatywne społeczeństwo korzysta

**Kultura jest miarą twórczego
funkcjonowania w świecie,
żywym odbiciem więzi z historią
i fundamentalnym elementem
tożsamości.**

na co dzień z dóbr kultury, prowadząc aktywne życie kulturalne. Obcowanie z kulturą uczy bowiem otwartości i wrażliwości. Przykładem wsparcia takiego działania jest wspomniana już akcja Narodowego Czytania. Udział wielu instytucji, artystów, a przede wszystkim publiczności w całym kraju świadczy o wielkim zapotrzebowaniu na takie formy wspólnego przeżywania kultury. Z inicjatywy Pary Prezydenckiej ustanowiona została *Nagroda za wybitne osiągnięcia w twórczości dla dzieci i młodzieży* jako wyraz uznania dla tych, którzy przyczyniają się do kształtowania świadomych odbiorców kultury wśród najmłodszego pokolenia Polaków.

Ostatnie 25-lecie to czas budowania instytucji kultury, zmian organizacyjnych w zarządzaniu instytucjami kultury. Kolejne lata należy poświęcić budowaniu programu dla kultury, powiększaniu dostępności kultury, szczególnie w ośrodkach mniejszych i regionach uboższych. W tym celu należy wzmocnić współpracę z samorządami i organizacjami pozarządowymi oraz wzmocnić część programową instytucji kulturalnych. Oferta kulturalna Polski powinna powiększyć edukację kulturalną społeczeństwa, przybliżyć i powiększyć możliwości korzystania i uczestniczenia w kulturze. Obecnie istnieją województwa, w których aktywny udział w kulturze bierze zaledwie 0,3% obywateli. Tylko 12 miast w Polsce posiada politykę kulturalną, wpisaną w strategię rozwoju miasta. Ważnym zadaniem na kolejne lata jest promocja mecenatu jako formy odpowiedzialności za to, co nas kształtuje, a jednocześnie jako inwestycji w przyszłość. Programy zwiększające uczestnictwo w kulturze

najmłodszego pokolenia, upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie narodowym oraz aktywne promowanie kultury w życiu społecznym to ważne wyzwania, które przesądzą o rozwoju Polski.

5. Drugie pokolenie wolności

Wspieranie młodych Polek i Polaków to inwestycja w przyszłość naszego kraju. Stworzony przez Bronisławę Komorowskiego format cyklicznych spotkań w Pałacu Prezydenckim w ramach cyklu Idee Nowego Wieku umożliwia dyskusję ponad bieżącymi podziałami. Zainaugurowany w 2012 roku program Laboratorium Idei – Prezydencki Program Eksperycki stanowi platformę międzypokoleniowej wymiany doświadczeń oraz wypracowywania nowych rozwiązań w strategicznych dla Polski sprawach.

Zmiany powinny polegać na lepszym dopasowaniu do potrzeb rynku sposobu kształcenia na wszystkich poziomach. Niezbędne jest również zwrócenie większej uwagi na wymagania rynku pracy zarówno w zakresie szkolenia zawodowego, jak i wyższego. Sedno tkwi w kształceniu młodych ludzi pod kątem umiejętności i możliwości dokonywania wyboru: szukam pracodawcy czy sam zostaję swoim pracodawcą i tworzę sobie miejsce pracy. Ważne jest pobudzanie postaw przedsiębiorczych oraz transparentne kryteria kariery zawodowej. To do młodych Polaków skierowany jest też program polityki prorodzinnej – by kreśląc życiowe plany, nie musieli dokonywać wyboru między pracą a dzieckiem.

6. Sukcesy Polaków źródłem narodowej dumy

Biało-czerwone barwy i Godło RP są szczególnymi znakami narodowej dumy. Dlatego obecność orła na koszulkach polskiej reprezentacji została w 2012 roku – z inicjatywy Prezydenta RP – potwierdzona prawnie. Prezydent nie tylko docenia uznanych sportowców, lecz wspiera również inicjatywy zachęcające Polaków do większej aktywności fizycznej. Doprowadził m.in. do przyjęcia ustawy ułatwiającej budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych na wałach przeciwpowodziowych.

Sukces organizacyjny EURO 2012 był wydarzeniem przełomowym dla Polski. Wykorzystaliśmy

wówczas doskonałą okazję do promocji nowoczesnego kraju i zaprezentowania osiągnięć wolnej Polski.

Prezydent Komorowski niezwykle ceni zaangażowanie Polaków w budowanie nowoczesnej Polski oraz umacnianie naszego wizerunku i pozycji na arenie międzynarodowej. Docenia też tych, którzy odnosząc sukcesy w świecie, promują Polskę. Z okazji ważnych rocznic i świąt państwowych wręcza w Pałacu Prezydenckim odznaczenia zasłużonym postaciom polskiego życia publicznego. Są wśród nich m.in. ludzie nauki, ludzie kultury oraz sportowcy, w tym olimpijczycy i paraolimpijczycy, którzy dostarczają kibicom niezapomnianych wrażeń i emocji. Wśród odznaczonych przez Prezydenta znaleźli się dotychczas m.in.: Jerzy Buzek, Norman Davies, Wojciech Kilar, Adam Michnik, Leszek Możdżer, Katarzyna Nosowska, Janina Ochojska, Jerzy Owsiak, Artur Rojek, Zbigniew Romaszewski, Muniek Staszczuk, Kamil Stoch, Hanna Suchocka, Wisława Szymborska i Andrzej Wajda

7. Samorządność wartością społeczeństwa wspólnoty

Samorządność rozumiana jako zdolność do ponoszenia indywidualnej odpowiedzialności za osobistą aktywność jest przejawem dojrzałości na poziomie społeczeństwa. Samorządność to rozwiązywanie spraw przez samych zainteresowanych, na własną odpowiedzialność. To zdolność współdziałania w ramach samorządu gospodarczego czy zawodowego, ale przede wszystkim w ramach gmin – wspólnot lokalnych. To zainteresowanie najbliższym otoczeniem, pozwalające wspólnie, nieraz drobnymi, pozytywnymi działaniami rozwijać naszą dzielnicę, miasto, powiat czy województwo. Aby samorządność mogła mieć miejsce, grupa ludzi, która ma wspólne interesy i wspólne sprawy do rozwiązania musi posiadać zdolność i umiejętność do zorganizowania się. Polacy postrzegają samorządność jako fundament wolności, na którym budowane jest nowoczesne państwo. W naturalny sposób przykład dobrze funkcjonującej samorządności uczy demokracji, bycia członkiem społeczeństwa obywatelskiego, otwiera drogę do świadomego udziału we wszystkich formach społecznej aktywności. Jesteśmy samorządni – to znaczy, że sami możemy wyznaczać sobie cele, stawiać przed sobą wyzwania, sami je realizować, kontrolując się nawzajem podczas ich wykonywania.

CO JEST TERAZ
NAJPILNIEJSZE?

Jest wiele wyzwań i spraw, które w Polsce musimy rozwiązać. Wymagają one nieraz trudnego kompromisu i zgody nie tylko politycznej, ale przede wszystkim społecznej. Szukajmy zgody w sprawach najpilniejszych:

RODZINA – ZAHAMOWANIE KRYZYSU DEMOGRAFICZNEGO I LEPSZY START DLA MŁODYCH

Musimy kontynuować wysiłki nad tworzeniem dobrego klimatu dla rodziny i sprzyjającego startu młodych ludzi w dorosłość. Realizacja tego zadania stworzy warunki do odnowy demograficznej, rozwoju gospodarczego i poprawy jakości życia. Ważne zadanie to stworzenie oferty dobrowolnego oszczędzania na starość dla mniej zamożnych Polaków.

SKUTECZNA OBRONA NARODOWA

Od 2016 r. Polska może i powinna przeznaczyć na obronność nie mniej niż 2% swojego PKB. Realizacja ambitnego programu modernizacji technicznej naszych sił zbrojnych, tarczy przeciwlotniczej i przeciwrakietowej oraz wszechstronnego wzmocnienia polskiego systemu bezpieczeństwa narodowego ma szansę zaprowadzić nas do czołówki państw mocnych pod względem swojego potencjału obronnego. W nadchodzących latach szczególnie ważne są działania na rzecz wzmocnienia NATO oraz decyzje dotyczące wzmacniania unijnej Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE.

INNOWACYJNA GOSPODARKA

Cel Polski to miejsce wśród 10 najbardziej innowacyjnych państw UE do 2025 r. Innowacyjna gospodarka doprowadzi nas do

rozwiązań poprawiających jakość życia, stworzy nowe, lepiej płatne miejsca pracy oraz ułatwi przedsiębiorcom rozwój konkurencyjnych firm wygrywających na globalnym rynku. Należy dostosować programy nauczania w uczelniach wyższych do potrzeb innowacyjnej gospodarki oraz zwiększyć współpracę, a także udział działalności badawczo-rozwojowej w aktywności firm.

INSTYTUCJE PUBLICZNE DLA OBYWATELA

Konieczna jest poprawa relacji administracji publicznej z przedstawicielami sektora prywatnego i organizacjami pozarządowymi. Ważne jest, aby sądy działały skutecznie i terminowo, tworząc bezpieczne i przewidywalne warunki dla działalności gospodarczej. Należy wzmocnić system mediacji i sądownictwa arbitrażowego. Niezbędny jest też bardziej przejrzysty system podatkowy oraz zmiana kultury obsługi przedsiębiorców – wątpliwości winny być rozstrzygane na korzyść podatników.

ŁAD W NASZYM OTOCZENIU

Potrzebne jest budowanie świadomości znaczenia jakości przestrzeni poprzez edukację już od poziomu szkoły, a także poprzez szeroką debatę publiczną. Zapewnienie samorządom skutecznych narzędzi w zakresie ładu przestrzennego (przyjęcie tzw. ustawy krajobrazowej), a także promowanie wartości, jaką jest dobrze zagospodarowana przestrzeń, pozwoli na budowanie tożsamości, a także pełne wykorzystanie potencjału, w szczególności turystycznego, naszego kraju. Ład przestrzenny powinien stanowić nieodłączny element polityki rozwojowej państwa.

**WYKAZ INICJATYW USTAWODAWCZYCH
PREZYDENTA RP BRONISŁAWA KOMOROWSKIEGO
(data wniesienia i tytuł projektu ustawy)**

1. 12.11.2010 r. ustawa o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
2. 26.11.2010 r. ustawa o zmianie ustawy o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach
3. 01.02.2011 r. ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
4. 25.05.2011 r. ustawa o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach
5. 10.06.2011 r. ustawa o zmianie ustawy o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw
6. 24.11.2011 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach
7. 07.12.2011 r. ustawa o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych i ustawy o sporcie
8. 05.01.2012 r. ustawa o nasiennictwie
9. 24.09.2012 r. ustawa o zmianie ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej
10. 26.06.2013 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych
11. 28.06.2013 r. ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu
12. 10.07.2013 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi
13. 10.07.2013 r. ustawa o Trybunale Konstytucyjnym
14. 10.07.2013 r. ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym
15. 14.08.2013 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw
16. 30.08.2013 r. ustawa o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego oraz o zmianie niektórych ustaw
17. 18.11.2013 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach
18. 01.04.2014 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
19. 10.07.2014 r. ustawa o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw
20. 09.12.2014 r. ustawa o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw
21. 11.12.2014 r. ustawa o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz niektórych innych ustaw
22. 12.12.2014 r. ustawa o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
23. 15.12.2014 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw
24. 08.01.2015 r. ustawa o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy
25. 13.03.2015 r. ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności
26. 27.03.2015 r. ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw

Plan Działań dla Polski. Co osiągnęliśmy i co dalej?

to wynik aktywności Prezydenta Bronisława Komorowskiego i Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu minionych pięciu lat (2010-2015). To także konkluzja wywiedziona z analizy 25 lat wolności i samorządności naszego kraju. Analiza ta, osadzona w dotychczasowych działaniach Prezydenta RP, identyfikuje strategiczne obszary życia publicznego oraz wskazuje kierunki aktywności w perspektywie kolejnego ćwierćwiecza wraz z zarysem rekomendacji najpilniejszych działań na najbliższe dziesięć lat. Jest to synteza dialogu, konferencji i seminariów eksperckich organizowanych w ramach Forum Debaty Publicznej. W ciągu niespełna 5 lat miało miejsce ok. 80 konferencji Forum Debaty Publicznej z udziałem ok. 13 tys. uczestników i blisko 220 tys. uczestników online. Zaangażowanie tych osób, za które należą im się podziękowania, świadczy o tym, że Polacy chcą dialogu i potrafią współpracować w obszarach dla Polski najważniejszych. Analiza ta powstała po części na podstawie raportów przygotowanych z inicjatywy Prezydenta Bronisława Komorowskiego, jak też w wyniku licznych wizyt lokalnych, których odbyło się przeszło 350 oraz wyjazdów i wizyt zagranicznych, których zorganizowano około 270. Czerpie ona z takich opracowań, jak m.in. „Jak awansować w światowej lidze gospodarczej?” cz. I i cz. II zespołu prof. Jerzego Hausnera, „25+, od podwykonawcy do kreatora, czyli jak zapewnić Polsce kolejne 25 lat sukcesu” Towarzystwa Ekonomistów Polskich, „Polska 2025 – Nowy motor wzrostu w Europie” McKinsey&Co, „Przestrzeń Życia Polaków” zespołu senatora Janusza Sepioła, raportów OECD. Niniejszy dokument nie obejmuje wszystkich dziedzin życia, a jedynie wybrane wątki skoncentrowane na kierunkach strategicznych, przedstawionych przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego w wystąpieniach 4 czerwca i 11 listopada 2014 roku.

WYDAWCA:

Kancelaria Prezydenta RP

PROJEKT I SKŁAD:

 RZECZYOBRAZKOWE.PL

WYDRUK:

 POZKAL

ISBN 978-83-64626-16-6

PROS
KLA

PROS ILSA

ISBN 978-83-64626-16-6